

ΖΑΦΕΡΙΟΥ Ν. ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ

ΟΒΙΔΙΟΥ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΔΙΑ ΤΗΝ Ε΄ ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1951

ΣΤ
ΑΤ
951

Μαρίνα Κων.
Μεγαλ. Φαβεν. 1953 5 1000

ΟΒΙΔΙΟΥ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ
(ΕΚΛΟΓΑΙ)

17262

ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ Ν. ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ

 Φωτεινή
Ν. Φραγκίσκου
Μίση
1950

ΟΒΙΔΙΟΥ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΔΙΑ ΤΗΝ Ε' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1951

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος τοῦ Ὀβιδίου.

Ὁ Πόπλιος Ὀβίδιος Νάσων (P. Ovidius Naso) ἐγεννήθη εἰς τὴν πόλιν Σοῦλμον (Sulmo nūn Solmona) τῆς περιοχῆς τῶν Πελιγνῶν τῆς Ἰταλίας τὸ 43 π. Χ. ἢ 711 ἀπὸ κτίσεως Ρώμης, ἐξ οἰκογενείας ἀνηκούσης εἰς τὴν τάξιν τῶν ἰπέων (ordo equester).

Νεώτατος ἦλθεν εἰς τὴν Ρώμην μετὰ τοῦ πρεσβυτέρου κατὰ ἓν ἔτος ἀδελφοῦ του καὶ ἐπεδόθη εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ρητορικῆς, ὑπὸ τοὺς διασήμους τότε ρητοροδιδασκάλους Ὀρέλλιον Φοῦσκον καὶ Πρόκιον Λάτρωνα, κατ' ἐπιθυμίαν τοῦ πατρὸς του, φιλοδοξοῦντος νὰ ἴδῃ τοὺς υἱοὺς του πλουσίους, δρῶντας καὶ ἀναδεικνυομένους εἰς τὴν πολιτικὴν.

Τόσῃ ὄμως εἶχε κλίσιν εἰς τὴν ποίησιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀπὸ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας εἶχεν ἐπιδοθῆ, ὥστε, ἂν καὶ ἠδδοκίμει εἰς τὴν ρητορικὴν, δὲν ἔπαυσε νὰ ἀσχολῆται καὶ εἰς τὴν ποίησιν. Ὁ ἴδιος δ' Ὀβίδιος, ὁμιλῶν διὰ τὴν κλίσιν του ταύτην γράφει (Tristia 4, 10,26):

«Sponte sua carmen numeros veniebat ad aptos
Et quod temptabam dicere, versus erat»:

«Ἄφ' ἑαυτοῦ τὸ ποίημα προσηρμόζετο εἰς τὸ προσῆκον μέτρον
Καὶ ὅ,τι ἐπεχείρουν νὰ λέγω ἦτο στίχος».

Πρὸς συμπλήρωσιν τῶν σπουδῶν του μετέβη εἰς Ἀθήνας. Ἐπεσκέφθη ὄμως καὶ ἄλλας πόλεις τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Μ. Ἀσίας. Μετὰ δύο ἔτη παραμονῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπέστρεψεν εἰς Ρώμην, διὰ μέσου τῆς Σικελίας, ὅπου παρέμεινεν ἐπὶ τινα χρόνον.

Ἐν Ρώμῃ, κατ' ἀρχάς, ἀνεμείχθη εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ κατέλαβε τὰ μικρότερα πολιτικὰ ἀξιώματα, διὰ τῶν ὁποίων ἔπρεπε νὰ διέλθῃ, ἵνα διεκδικήσῃ τὰ ἀνώτερα. Ἄλλ' αἱ τοιαῦται ἀπασχολήσεις οὐδὲν

εἶχον τὸ ἐλκυστικὸν διὰ τὸν Ὀβίδιον, ὅστις εἶχεν ἀφήσει ἀκουσίως τὸν Ἐλικῶνα. Διὰ τοῦτο δὲν ἐβράδυνε νὰ περιφρονήσῃ τὰς τιμὰς τῆς πολιτικῆς, καθ' ὃν ἀκριβῶς χρόνον αἱ θύραι τῆς Συγκλήτου ἠνοίγοντο εἰς αὐτόν. Ἐπανῆλθε λοιπὸν εἰς τὰς προσφιλεῖς του Μούσας, διὰ νὰ μὴ τὰς ἐγκαταλείψῃ ποτὲ πλέον. Ματαίως προσεπάθει ὁ πατήρ του νὰ τὸν μεταπεισῇ, μεταχειρισθεῖς πολλάκις τὸ ἐπιχείρημα, ὅτι «Ὁ Μαιονίδης (Ὁμηρος) δὲν ἀφῆκε περιουσίαν...».

Μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῶν πρώτων ποιημάτων του ἐγένετο γνωστός εἰς τὸν εὐρὸν κύκλον τῶν λογίων τῆς Ρώμης, μεθ' ὧν συνεδέθη διὰ φιλίας, ὡς ἐπὶ παραδείγματι μετὰ τοῦ Ὁρατίου, Προπερτίου, Τιβούλου καὶ ἄλλων. Τόσῃν δὲ ἠσθάνετο χαρὰν ἐκ τῆς μετ' αὐτῶν συναναστροφῆς, ὥστε ὁ ἴδιος λέγει ἐν τῇ αὐτοβιογραφίᾳ του: «Ἐθεράπευσα καὶ ἠγάπησα τοὺς ποιητὰς τοῦ καιροῦ ἐκείνου' δόσκις εὐρισκόμην πλησίον ποιητῶν, ἐνόμιζον ὅτι θεοὶ ἦσαν πάρόντες».

Εἰς ἡλικίαν 51 ἐτῶν, ὅτε εὐτυχῆς ἔτεινε νὰ καταλάβῃ τὴν πρώτῃν θέσιν μετὰ τῶν συγχρόνων του ποιητῶν, περιέπεσε, δι' ἄγνωστον λόγον, εἰς τὴν δυσμένειαν τοῦ παντοδυνάμου τότε Αὐγούστου καὶ ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Ρώμην καὶ τὸν προσφιλῆ κύκλον τῶν ὁμοτέγων του καὶ νὰ ἀπέλθῃ ἐξόριστος εἰς Τόμους, μικρὰν παρὰ τὰς νοτίας ἐκβολὰς τοῦ Δουνάβεως πόλιν, πλησίον τῆς σημερινῆς Κωστάντζας.

Ἄγνωστα εἶναι τὰ αἷτια τοῦ ὑπερορισμοῦ τοῦ ποιητοῦ· πολλὰ εἰκάζονται, ἀλλ' οὐδὲν τὸ βέβαιον. Ὁ ἴδιος γράφει σχετικῶς (Tristia II, 207):

«Perdidērunt cum me duo crimīna, carmen et error.

Alterius facti culpa silenda mihi».

«Δύο ἐγκλήματα μὲ κατέστρεψαν, ποίημα καὶ σφάλμα.

Ἄλλὰ δι' ἐκάτερον πρέπει νὰ σιωπῶ.»

Ἄλλὰ καὶ ἐξόριστος δὲν ἔπαυσε νὰ ἀσχολῆται εἰς τὴν ποίησιν, ἥτις ἦτο ὁ παρήγορος ἄγγελος ἐν τῇ μονώσει του· «Gratia, Musa, tibi nam tu solacia praebebes»=«Σ' εὐχαριστῶ, Μοῦσα, διότι μὲ παρηγορεῖς».

Τὴν φαιδρότητα ὅμως, τὴν ὁποῖαν ἀπέπνεον τὰ πρὸ τῆς ἐξορίας, ἔργα του, διαδέχεται καταθλιπτικὴ μελαγχολία. Παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν του δὲ καὶ τὴν ταπεινωτικὴν καὶ ἐξευτελιστικὴν κολακείαν, τὴν ὁποῖαν

μετεχειρίσθη ἀπευθύνων ἐπιστολὰς καὶ ποιήματα πρὸς τοὺς ἰσχυροὺς τῆς Ρώμης, δὲν κατώρθωσε νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀνάκλησίν του. Ἦδυνήθη ὅμως νὰ ἐξασφαλίῃ ἐκεῖ ζωὴν σχετικῶς ἄνετον, διότι ἡ ἐπιβληθεῖσα εἰς αὐτὸν ποινὴ ἦτο ὑπερορισμὸς (relegatio καὶ ὄχι φυγάδευσις (aquae et ignis interdictio), κατὰ τὴν ὁποίαν ἐδημεύετο ἡ περιουσία καὶ ἠλαττοῦντο τὰ πολιτικὰ δικαιώματα.

Τὸ 8ον ἀπὸ τῆς ἐξορίας του ἔτος, 17 μ. Χ. ἢ 770 ἀπὸ κτίσεως Ρώμης, ἀπέθανεν εἰς τὴν ἄξενον καὶ βάρβαρον ἐκείνην χώραν, ὅπου εἶχε ριφθῆ ὁ χαρῖεις καὶ κομπὸς ποιητής, εἰς ἡλικίαν 60 περίπου ἐτῶν. Τὸ 1886 ἰδρῦθη πρὸς τιμὴν του μνημεῖον ἐν Κωσταντζῆ τῆς Ρουμανίας, ὅπου πιστεύεται ὅτι ἀνεκαλύφθη ὁ τάφος του. Δὲν εἶναι γνωστὸν ἂν μετεκομίσθησαν τὰ δοτᾶ ἢ ἡ κόνις του εἰς Ρώμην, ὅπως ζῶν εἶχεν ἐκφράσει τὴν ἐπιθυμίαν.

2. Ἔργα τοῦ Ὅβιδίου.

Τὸ ποιητικὸν ἔργον τοῦ Ὅβιδίου διακρίνεται εἰς τρεῖς περιόδους. Αἱ δύο πρῶται περιλαμβάνουν τὰ πρὸ τῆς ἐξορίας ποιήματά του, ἡ δὲ τρίτη τὰ μετ' αὐτήν.

1. Τὰ πρὸ τῆς ἐξορίας

Εἰς τὴν πρώτην περίοδον ἀνήκουν :

1. *Heroides* (*Epistulae*)=21 ἐπιστολαὶ γυναικῶν τῶν ἡρωικῶν χρόνων.
2. *Amores*=Ἔρωτες.
3. *Medicamina faciei*=φάρμακα τοῦ προσώπου (καλλυντικά).
4. *Ars amandi* ἢ *ars amatoria*=ἡ ἐρωτικὴ τέχνη.
5. *Remedia amoris*=ἀντιφάρμακα τοῦ ἔρωτος.

Εἰς τὴν δευτέραν περίοδον :

1. *Metamorphoses*=μεταμορφώσεις.
2. *Fasti*=ἡμερολόγιον, ἀτελὲς λόγῳ τῆς ἐξορίας του.

II. Τὰ μετὰ τὴν ἐξορίαν

1. Tristia=θρηῖνοι.
2. Epistulae ex Ponto (Pontiāca).
3. Halieutica=ἀλιευτικά.
4. Ibis=Ἴβις.

3. Εἰσαγωγή εἰς τὰς Μεταμορφώσεις.

Τὸ ἀξιολογότερον ἔργον τοῦ Ὀβιδίου εἶναι αἱ Μεταμορφώσεις, ποίημα τῆ διδακτικῆς ποιήσεως, ἐν δακτυλικῷ ἑξαμέτρῳ, διηρημένον εἰς 15 βιβλία. Τὸ χειρόγραφον αὐτῶν εἶχε καύσει ὁ Ὀβίδιος πρὶν ἢ ἀπέλθῃ εἰς τὴν ἐξορίαν. Τὸ ἔργον ὅμως ἐσώθη, διότι φίλοι αὐτοῦ κατεῖχον ἀντίγραφα. Ὁ Ὀβίδιος ἐκ φύσεως ἀπέκλινε πρὸς τὰ ἐρωτικά μᾶλλον ποιήματα, τὰ ὁποῖα καὶ διακρίνονται ἀπὸ τεχνικῆς ἀπόψεως.

Διὰ τῶν Μεταμορφώσεων ἐπεχείρησεν ἡ μοῦσά του ὑψηλοτέραν πτῆσιν. Τὸ θέμα τοῦτο, τὸ ὁποῖον εἶχον πραγματευθῆ πρὸ αὐτοῦ οἱ Ἀλεξανδρινοί, μάλιστα δὲ ὁ Νίκανδρος (Ἐτεροιούμενα), ὁ Παρθένιος (Μεταμορφώσεις) καὶ ὁ Βοῖος (Ὀρνιθογονία), ἦτο σύμφωνον πρὸς τὴν ποιητικὴν ἰδιοφυίαν τοῦ Ὀβιδίου, ὅστις ἐγνώριζεν ἀριστοτεχνικῶς νὰ ποικίλλῃ τὸν λόγον καὶ κομψότατα νὰ περιγράψῃ.

Ἐφιλοτέχνησε λοιπὸν τὰς μυθικὰς μεταμορφώσεις κατὰ τάξιν χρονολογικὴν ἀπὸ τοῦ Χάους μέχρι τοῦ μεταμορφωθέντος εἰς ἀστέρα Ἰουλίου Καίσαρος.

Ἐνότητα ἐπικὴν οὔτε ἔχουν αἱ μεταμορφώσεις οὔτε ἦτο δυνατόν νὰ ἔχουν. Οἱ μῦθοι διαδέχονται ἀλλήλους μετὰ χαλαροῦ συνδέσμου καὶ προβάλλονται ἐνώπιόν μας ὡς εἰς κινηματογραφικὴν ταινίαν. Εἶναι ὅμως θαυμαστὴ ἡ ποικιλία καὶ ἡ ἐφευρετικότης τοῦ ποιητοῦ εἰς τὴν ζωηρὰν παράστασιν τῶν ἀτελευτήτων ἐκείνων μυθικῶν μεταβολῶν, 192 περίπου, τὴν ὁποίαν μόνον ἡ γόνιμος τοῦ Ὀβιδίου φαντασία ἠδύνατο νὰ κατορθώσῃ.

Τὸν ποιητὴν θὰ κρίνωμεν μετὰ τὴν ἐρμηνείαν τῶν δύο ἀνὰ χεῖρας μεταμορφώσεων «*Φαέθων*» καὶ «*Νιόβη*».

ΜΕΡΟΣ Α'
ΚΕΙΜΕΝΟΝ

LIBER PRIMUS

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ

↳ In nova fert animus mutatas dicere formas
corpora: di, coeptis (nam vos mutastis et illas)
adspirate meis primaque ab origine mundi
ad mea perpetuum deducite tempora carmen! ↘

.....
.....

LIBER SECUNDUS

ΗΑΕΘΟΝ

↳ Regia Solis erat sublimibus alta columnis,
clara micante auro flammasque imitante pyropo;
cuius ebur nitidum fastigia summa tegebat,
argenti biformes radiabant lumine valvae.
5. materiam superabat opus. nam Mulciber illic
aequora caelarat medias cingentia terras
terrarumque orbem caelumque, quod imminet orbi. ↘
caeruleos habet unda deos, Tritona canorum,
Proteaue ambiguum, balaenarumque prementem

10. Aegaeona suis immania terga lacertis,
 Doridaque et natas, quarum pars nare videtur,
 pars in mole sedens virides siccare capillos,
 pisce vehi quaedam. facies non omnibus una,
 nec diversa tamen; qualem decet esse sororum.
15. terra viros urbesque gerit silvasque ferasque
 fluminaque et nymphas et cetera numina ruris.
 haec super imposita est caeli fulgentis imago,
 signaque sex foribus dextris, totidemque sinistris. >
- < quo simul acclivo Clymeneia limite proles
20. venit et intravit dubitati tecta parentis,
 protinus ad patrios sua fert vestigia vultus
 constititque procul; neque enim propiora ferebat
 lumina. purpurea velatus veste sedebat
 in solio Phoebus claris lucente smaragdis. >
- 25 < a dextra laevaue Dies et Mensis et Annus
 Saeculaque et positae spatiis aequalibus Horae
 Verque novum stabat cinctum florente corona,
 stabat nuda Aestas et spicea sarta gerebat,
 stabat et Autumnus calcatis sordidus uvis
30. et glacialis Hiems canos hirsuta capillos. >
- < inde loco medius rerum novitate paventem
 Sol oculis iuvenem, quibus aspicit omnia, vidit,
 «Quae» que «viae tibi causa? quid hac» ait «arce petisti
 progenies, Phaëthon, haud infitianda parenti?»
35. ille refert «o lux immensi publica mundi,
 Phoebe pater, si das huius mihi nominis usum,
 nec falsa Clymene culpam sub imagine celat: >
 pignora da, genitor, per quae tua vera propago
 credar, et hunc animis errorem detrahe nostris. >
- < 40. dixerat, at genitor circum caput omne micantes
 deposuit radios, propiusque accedere iussit,
 amplexuque dato «nec tu meus esse negari
 dignus es, et Clymene veros» ait «edidit ortus,
 quoque minus dubites, quodvis pete munus, ut illud
45. me tribuente feras. promissis testis adesto

- dis iuranda palus, oculis incognita nostris.
 vix bene desierat, currus rogat ille paternos
 inque diem alipedum ius et moderamen equorum. >
50. < paenituit iurasse patrem. qui terque quaterque
 concutiens illustre caput «temeraria» dixit
 «vox mea facta tua est. utinam promissa liceret
 non dare! confiteor, solum hoc tibi, nate, negarem.
 dissuadere licet. non est tua tuta voluntas.
 magna petis, Phaëthon, et quae nec viribus istis
 55. munera convenient nec tam puerilibus annis.
 sors tua mortalis. non est mortale quod optas.
 plus etiam, quam quod Superis contingere fas est,
 nescius affectas. placeat sibi quisque licebit,
 non tamen ignifero quisquam consistere in axe
 60. me valet excepto. vasti quoque rector Olympi,
 qui fera terribili iaculatur fulmina dextra,
 non agat hos currus. et quid Iove maius habemus?
 ardua prima via est et qua vix mane recentes
 enituntur equi, medio est altissima caelo,
 65. unde mare et terras ipsi mihi saepe videre
 fit timor, et pavida trepidat formidine pectus.
 ultima prona via est et eget moderamine certo:
 tunc etiam quae me subiectis excipit undis,
 ne ferar in praeceps, Tethys solet ipsa vereri. >
70. < adde quod assidua rapitur vertigine caelum
 sideraque alta trahit celerique volumine torquet.
 nitor in adversum, nec me, qui cetera, vincit
 impetus, et rapido contrarius evehor orbi. >
75. < finge datos currus: quid ages? poterisne rotatis
 obvius ire polis, ne te citus auferat axis?
 forsitan et lucos illic urbesque deorum
 concipias animo delubraque ditia donis
 esse? per insidias iter est formasque ferarum; >
80. < utque viam teneas nulloque errore traharis
 per tamen adversi gradieris cornua Tauri
 Haemoniosque arcus violentique ora Leonis

- saevaque circuitu curvantem bracchia longo
 Scorpion atque aliter curvantem bracchia Cancrum.
 nec tibi quadrupedes animosos ignibus illis,
 85. quos in pectore habent, quos ore et naribus efflant,
 in promptu regere est. vix me patiuntur, ubi acres
 incaluere animi, cervixque repugnat habenis. ↘
 < at tu, funesti ne sim tibi muneris auctor,
 nate, cave, dum resque sinit, tua corrige vota.
 90. scilicet ut nostro genitum te sanguine credas,
 pignora certa petis? do pignora certa timendo,
 et patrio pater esse metu probor. ↘ aspice vultus
 ecce meos, utinamque oculos in pectora posses
 inserere, et patrias intus deprendere curas!
 95. denique quidquid habet dives, circumspice, mundus,
 eque tot ac tantis caeli terraeque marisque
 posce bonis aliquid: nullam patiēte repulsam.
 deprecor hoc unum, quod vero nomine poena,
 non honor est: poenam, Phaëthon, pro munere poscis.
 100. quid mea colla tenes blandis, ignare, lacertis?
 ne dubita, dabitur—Stygias iuravimus undas!—
 quodcumque optaris, sed tu sapientius opta».
 finierat monitus; dictis tamen ille repugnat,
 propositumque premit flagratque cupidine currus.
 105. Ergo, qua licuit genitor cunctatus, ad altos
 deducit iuvenem. Vulcania munera, currus.
 aureus axis erat, temo aureus, aurea summae
 curvatura rotae, radiorum argenteus ordo;
 per iuga chrysolithi positaeque ex ordine gemmae
 110. clara repercusso reddebant lumina Phoebō.
 dumque ea magnanimus Phaëthon miratur opusque
 perspicit, ecce vigil rutilo patefacit ab ortu
 purpureas Aurora fores et plena rosarum
 atria. diffugiunt stellae, quarum agmina cogit
 116. Lucifer, et caeli statione novissimus exit.
 quem petere ut terras mundumque rubescere vidit
 cornuaque extremae velut evanescere lunae:

- iungere equos Titan velocibus imperat Horis;
iussa deae celeres peragunt; ignemque vomentes,
120. ambrosiae suco saturos praesepibus altis
quadrupedes ducunt adduntque sonantia frena.
tum pater ora sui sacro medicamine nati
contigit et rapidae fecit patientia flammae,
imposuitque comae radios, praesagaque luctus
125. pectore sollicito repetens suspiria dixit:
«si potes his saltem monitis parere paternis,
parce, puer, stimulis, et fortius utere loris.»
sponte sua properant: labor est inhibere volentes,
nec tibi directos placeat via quinque per arcus:
130. sectus in obliquum est lato curvamine limes,
zonarumque trium contentus fine polumque
effugit australem iunctamque aquilonibus Arcton.
hac sit iter. manifesta rotae vestigia cernes.
utque ferant aequos et caelum et terra calores
135. nec preme, nec summum molire per aethera currum.
altius egressus caelestia tecta cremabis,
inferius, terras: medio tutissimus ibis.»
neu te dexterior tortum declinet ad Anguem,
neve sinisterior pressam rota ducat ad Aram:
140. Inter utrumque tene. Fortunae ceter. mando,
quae iuuet et melius, quam tu tibi, consulat opto.»
dum loquor, Hesperio positas in litora metas
humida nox tetigit. non est mora libera nobis;
poscimur: effulget tenebris aurora fugatis.
145. corripe lora manu!—vel, si mutabile pectus
est tibi, consiliis, non curribus utere nostris,
dum potes, et solidis etiamnunc sedibus astas,
dumque male optatos nondum premis inscius axes.
quae tutus spectes, sine me dare lumina terris!»
150. occupat ille levem iuvenili corpore currum,
statque super, manibusque datas contingere habenas
gaudet, et invito grates agit inde parenti.
interea volucres Pyrois et Eous et Aethon,

- Solis equi, quartusque Phlegon hinnitus auras
 155. flammiferis implent pedibusque repagula pulsant. >
 quae postquam Tethys, fatorum ignara nepotis,
 reppulit, et facta est immensi copia mundi,
 corripuere viam pedibusque per aëra motis
 obstantes scindunt nebulas pennisque levati
 160. praetereunt ortos isdem de partibus Euros.
 sed leve pondus erat, nec quod cognoscere possent
 Solis equi, solitaque iugum gravitate carebat. ▽
 utque labant curvae iusto sine pondere naves
 perque mare instabiles nimia levitate feruntur,
 165. sic onere assueto vacuus dat in aëra saltus
 succutiturque alte similisque est currus inani. ▽
 quod simulac sensere, ruunt tritumque relinquunt
 quadriiugi spatium, nec quo prius, ordine currunt. ▽
 ipse pavet, nec qua commissas flectat habenas,
 170. nec scit, qua sit iter; nec, si sciat, imperet illis.
 tum primum radiis gelidi caluere Triones
 et vetito frustra temptarunt aequore tingui.
 quaeque polo posita est glaciali proxima Serpens,
 frigore pigra prius nec formidabilis ulli,
 175. incaluit sumpsitque novas fervoribus iras.
 te quoque turbatum memorant fugisse, Boote,
 quamvis tardus eras et te tua plaustra tenebant.
 ut vero summo despexit ab aethere terras
 infelix Phaëthon penitus, penitusque iacentes,
 180. palluit, et subito genua intremuere timore,
 suntque oculis tenebrae per tantum lumen abortae. >
 < et iam mallet equos numquam tetigisse paternos
 iam cognosse genus piget, et valuisse rogando;
 iam Meropis dici cupiens, ita fertur, ut acta
 185. praecipiti pinus borea, cui victa remisit
 frena suus rector, quam dis votisque reliquit. >>
 quid faciat? multum caeli post terga relictum,
 ante oculos plus est: animo metitur utrumque.
 et modo quos illi fatum contingere non est,

190. prospicit occasus; interdum respicit ortus.
quidque agat, ignarus stupet et nec frena remittit
nec retinere valet, nec nomina novit equorum.
sparsa quoque in vario passim miracula caelo
vastarumque videt trepidus simulacra ferarum.
195. est locus, in geminos ubi braecchia concavat arcus
Scorpius, et cauda flexisque utrimque lacertis
porrigit in spatium signorum membra duorum.
hunc puer ut nigri madidum sudore veneni
vulnera curvata minitantem cusptide vidit,
200. mentis inops gelida formidine lora remisit.
quae postquam summo tetigere iacentia tergo,
exspatiantur equi, nulloque inhibente per auras
ignotae regionis eunt, quaque impetus egit,
hac sine lege ruunt, altoque sub aethere fixis
205. incursant stellis, rapiuntque per avia currum.
et modo summa petunt, modo per declive viasque
praecipites spatio terrae propiore feruntur:
inferiusque suis fraternos currere Luna
admiratur equos, ambustaque nubila fumant.
210. corripitur flammis, ut quaeque altissima, tellus,
fissaque agit rimas et sucis aret adeptis.
pabula canescunt, cum frondibus uritur arbor,
materiamque suo praebet seges arida damno.
parva queror: magnae pereunt cum moenibus urbes,
215. cumque suis totas populis incendia gentes
in cinerem vertunt. silvae cum montibus ardent,
ardet Athos Taurusque Cilix et Tmolus et Oete
et tum sicca, prius creberrima fontibus Ide
virgineusque Helicon et nondum Oeagrius Haemos.
2220. ardet in immensum geminatis ignibus Aetne,
Parnassusque biceps et Eryx et Cynthus et Othrys,
et tandem nivibus Rhodope caritura, Mimasque
Dindymaque et Mycale natusque ad sacra Cithaeron.
nec prosunt Scythiae sua frigora: Caucasus ardet,
225. Ossaque cum Pindo maiorque ambobus Olympus,

- aëriaeque Alpes et nubifer Appenninus.
 tum vero Phaëthon cunctis e partibus orbem
 aspicit accensum nec tantos sustinet aestus,
 ferventesque auras velut e fornace profunda
 230. ore trahit, currusque suos candescere sentit ;
 et neque iam cineres eiectatamque favillam
 ferre potest, calidoque involvitur undique fumo ;
 quoque eat, aut ubi sit, picea caligine tectus
 nescit, et arbitrio volucrum raptatur equorum.
235. sanguine tunc credunt in corpora summa vocato
 Aethiopum populos nigrum traxisse colorem.
 tum facta est Libye raptis umoribus aestu
 arida. tum nymphae passis fontesque lacusque
 deflevere comis. quaerit Boeotia Dircen,
240. Argos Amymonen, Ephyre Pirenidam undas.
 nec sortita loco distantes flumina ripas
 tuta manent, mediis Tanais fumavit in undis,
 Peneosque senex, Teuthranteusque Caicus,
 et celer Ismenos cum Phegiaco Erymantho,
245. arsurusque iterum Xanthus, flavusque Lycormas,
 quique recurvatis ludit Maeandros in undis,
 Mygdoniusque Melas et Taenarius Eurotas.
 arsit et Euphrates Babylonius, arsit Orontes,
 Thermodonque citus, Gangesque, et Phasis, et Hister.
250. aestuat Alpheus, ripae Spercheides ardent ;
 quodque suo Tagus amne vehit, fluit ignibus, aurum.
 et quae Maeonias celebrant carmine ripas
 flumineae volucres, medio caluere Caystro.
 Nilus in extremum fugit perterritus orbem
255. occulitque caput quod adhuc latet. ostia septem
 pulverulenta vacant, septem sine flumine valles.
 fors eadem Ismarios Hebrum cum Strymone siccant,
 Hesperiosque amnes, Rhenum Phodanumque Padumque,
 cuique fuit rerum promissa potentia, Thybrin.
260. dissilit omne solum, penetratque in Tartara rimis
 lumen et infernum terret cum coniuge regem.

- et mare contrahitur, siccaeque est campus harenae
quod modo pontus erat; quosque altum texerat aequor,
existunt montes et sparsas Cycladas augent.
265. ima petunt pisces, nec se super aequora curvi
tollere consuetas audent delphines in auras.
corpora phocarum summo resupina profundo
exanimata natant. ipsum quoque Nerea fama est
Doridaque et natas tepidis latuisse sub antris.
270. ter Neptunus aquis cum torvo brachia vultu
exserere ausus erat; ter non tulit aëris ignes.
alma tamen Tellus, (ut erat circumdata ponto,
inter aquas pelagi contractos undique fontes,
qui se condiderant in opacae viscera matris,
275. sustulit oppressos) collo tenus arida vultus,
opposuitque manum fronti, magnoque tremore
omnia concutiens paulum subsedit et infra
quam solet esse, fuit; sacraque ita voce locuta est:
«si placet hoc, meruique, quid o tua fulmina cessant,
280. summe deum? liceat periturae viribus ignis,
igne perire tuo, clademque auctore levare.
vix equidem fauces haec ipsa in verba resolvo»—
presserat ora vapor—«tostos en aspice crines,
inque oculis tantum, tantum super ora favillae.
285. hosne mihi fructus, hunc fertilitatis honorem
officiique refers, quod adunci vulnere atrari
rastrorumque fero totoque exerceor anno,
quod pecori frondes, alimentaue mitia, fruges
humano generi, vobis quoque tura ministro?
290. sed tamen exitium fac me meruisse: quid undae,
quid meruit, frater? cur illi tradita sorte
aequora decrescunt et ab aethere longius absunt?
quodsi nec fratris, nec te mea gratia tangit,
at caeli miserere tui. circumspice utrumque,
295. fumat uterque polus. quos si vitiaverit ignis,
atria vestra ruent. Atlas en ipse laborat,
vixque suis umeris candentem sustinet axem.

- si freta, si terrae pereunt, si regia caeli
 in chaos antiquum confundimur. eripe flammis
 300. siquid adhuc superest, et rerum consule summae.»
 dixerat haec Tellus: neque enim tolerare vaporem
 ulterius potuit nec dicere plura, suumque
 rettulit os in se propioraque manibus antra.
 at pater omnipotens, Superos testatus et ipsum
 305. qui dederat currus, nisi opem ferat. omnia fato
 interitura gravi, summam petit arduus arcem,
 unde solet latis nubes inducere terris,
 unde movet tonitrus vibrataque fulmina iactat.
 sed neque quas posset terris inducere nubes
 310. tunc habuit nec quos caelo dimitteret imbres.
 intonat et dextra libratum fulmen ab aure
 misit in aurigam pariterque animaque rotisque
 expulit, et saevos compescuit ignibus ignes.
 consternantur equi et saltu in contraria facto
 315. colla iugo eripiunt abruptaque lora relinquunt.
 illic frena iacent, illic temone revulsus
 axis, in hac radii fractarum parte rotarum,
 sparsaque sunt late laceri vestigia currus.
 at Phaëthon, rutilos flamma populante capillos,
 320. volvitur in praeceps longoque per aëra tractu
 fertur, ut interdum de caelo stella sereno,
 etsi non cecidit, potuit cecidisse videri.
 quem procul a patria diverso maximus orbe
 excipit Eridanus, fumantiaque abluit ora.
 325. Naides Hesperiae trifida fumantia flamma
 coprora dant tumulo, signant quoque carmine saxum
 «hic situs est Phaëthon, currus auriga paterni;
 quem si non tenuit, magnis tamen excidit ausis».
 nam pater obductos, luctu miserabilis aegro,
 330. condiderat vultus; et, si modo credimus, unum
 isse diem sine sole ferunt. incendia lumen
 praebebant, aliquisque malo fuit usus in illo.
 At Clymene postquam dixit quaecumque fuerunt

- in tantis dicenda malis, lugubris et amens
 335. et laniata sinus totum percensuit orbem :
 exanimesque artus primo, mox ossa requirens,
 repperit ossa temen peregrina condita ripa,
 incubuitque loco, nomenque in marmore lectum
 perfudit lacrimis et aperto pectore fovit.
340. nec minus Heliades lugent et, inania morti
 munera, dant lacrimas. et caesae pectora palmis
 non auditurum miseris Phaëthonta querelas
 nocte dieque vocant, adsternunturque sepulcro.
 luna quater iunctis implerat cornibus orbem :
345. illae more suo, nam morem fecerat usus,
 plangorem dederant. e quis Phaëthusa, sororum
 maxima, cum vellet terra procumbere, quæta est
 deriguisse pedes. ad quam conata venire
 candida Lampetie subito radice retenta est.
350. tertia, cum crinem manibus laniare pararet,
 avellit frondes. hæc stipite crura teneri,
 illa dolet fieri longos sua bracchia ramos.
 dumque ea mirantur, complectitur inguina cortex,
 perque gradus uterum pectusque umerosque manusque
355. ambit. et exstabant tantum ora vocantia matrem.
 quid faciat mater, nisi, quo trahat impetus illam,
 huc eat atque illuc et, dum licet, oscula iungat?
 non satis est; truncis avellere corpora temptat
 et teneros manibus ramos abrumpit. at inde
360. sanguineae manant, tamquam de vulnere, guttae.
 «parce, precor, mater», quaecumque est saucia, clamat,
 «parce, precor! nostrum laceratur in arbore corpus.
 iamque vale»—cortex in verba novissima venit.
 inde fluunt lacrimae, stillataque sole rigescunt
365. de ramis electra novis, quae lucidus amnis
 excipit et nuribus mittit gestanda Latinis.

Παιχνίδια
 Βιβλίο γερμαίνης
 υπογραφή της μαθητριάς

celator (celator) celator
 celator
 celator (celator) celator
 celator (celator) celator
 celator (celator) celator

domini	15
domini	15
domini	15
domini	15
domini	15
domini	15
domini	15
domini	15
domini	15
domini	15

μαθητριάς η 16/3/20
 Παύλου
 Μαρούσι

LIBER SEXTUS

NIOBE

- 19/3/53
+ 4
2 4 5 6 8
146. Lydia tota fremit, Phrygiaeque per oppida facti
rumor it et magnum sermonibus occupat orbem.
ante suos Niobe thalamos cognoverat illam;
tum cum Maeoniam virgo Sipylumque colebat:
150. nec tamen admonita est poena popularis Arachnes
cedere caelitibus, verbisque minoribus uti.
multa dabant animos. sed enim nec coniugis artes
nec genus amborum magnique potentia regni
sic placuere illi, quamvis ea cuncta placerent,
155. ut sua progenies, et felicissima matrum
dicta foret Niobe, si non sibi visa fuisset.
nam sata Tiresia venturi praescia Manto
per medias fuerat, divino concita motu,
vaticinata vias, «Ismenides, ite frequentes
160. et date Latonae Latonigenisque duobus
cum prece tura pia, lauroque innectite crinem:
ore meo Latona iubet» paretur, et omnes
Thebaïdes iussis sua tempora frondibus ornant,
turaque dant sanctis et verba precantia flammis.
165. ecce venit comitum Niobe celeberrima turba,
vestibus intexto Phrygiis spectabilis auro
et, quantum ira sinit, formosa movensque decoro
cum capite inmissos umerum per utrumque capillos
constitit: utque oculos circumtulit alta superbos,
170. «quis furor, auditos» inquit «praeponere visis

- caelestes? aut cur colitur Latona per aras,
numen adhuc sine ture meum est? mihi Tantalus auctor,
cui licuit soli Superiorum tangere mensas. ✕
175. Pleïadam soror est genetrix mea maximus Atlas
est avus, aetherium qui fert cervicibus axem:
Juppiter alter avus. socero quoque gloriior illo.
me gentes metuunt Phrygiae, me regia Cadmi
sub domina est, fidibusque mei commissa mariti
moenia cum populis a meque viroque reguntur. ✕
180. id quamcumque domus adverti lumina partem,
immensae spectantur opes. accedit eodem
digna dea facies. huc natas adice septem
et totidem iuvenes, et mox generosque nurusque. ✕
quaerite nunc, habeat quam nostra superbia causam. ✕
186. nescio quoque audete satam Titanida Coeo
Latonam praeferre mihi, cui maxima quondam
exiguam sedem pariturae terra negavit!
nec caelo nec humo nec aquis dea vestra recepta est.
exsul erat mundi, donec miserata vagantem
190. «hospita tu terris erras, ego» dixit «in undis»,
instabilemque locum Delos dedit. illa duorum
facta parens, uteri pars haec est septima nostri.
sum felix: quis enim neget hoc? felixque manebo:
hoc quoque quis dubitet? tutam me copia fecit.
195. maior sum, quam cui possit Fortuna nocere:
multaque ut eripiat, multo mihi plura relinquet,
excessere metum mea iam bona. fingite demum
huic aliquid populo natorum posse meorum,
non tamen ad numerum redigar spoliata duorum,
200. Latonae turbam! qua quantum distat ab orba?
ite, propere ite, satis sacri est; laurumque capillis
ponite», deponunt, infectaque sacra relinquunt,
quodque licet, tacito venerantur murmure numen.
indignata dea est, summoque in vertice Cynthi
205. talibus est dictis gemina cum prole locuta:
«en ego vesta parens, vobis animosa creatis.»

et, nisi Junoni, nulli cessura dearum,
an dea sim, dubitor. perque omnia saecula cultis
arceor, o nati, nisi vos succurritis, aris.

210. Nec dolor hic solus: dira convicia facto

Tantalus adiecit, vosque est posponere natis
ausa suis, et me, quod in ipsam recidat, orbam
dixit, et exhibuit linguam scelerata paternam».
adiectura preces erat his Latona relatis:

215. «desine!» Phoebus ait «poenae mora longa querela est».

dixit idem Phoebus celerique per aëra lapsu
contigerant tecti Cadmeida nubibus arcem.

planus erat lateque patens prope moenia campus,
assiduis pulsatus equis, ubi turba rotarum

220. duraque mollierat subiectas ungula glaebas.

pars ibi de septem genitis Amphione fortes
conscendunt in equos, Tyrioque rubentia suco
terga premunt, auroque graves moderantur habenas.

225. e quibus Ismenos, qui matri sarcina quondam

prima sua fuerat, dum certum flectit in orbem
quadrupedis cursus, spumantiaque ora coërcet,
«ei mihi!» conclamat, medioque in pectore fixa
tela gerit, frenisque manu moriente remissis
in latus a dextro paulatim defluit armo.

230. proximus, audito sonitu per inane pharetrae,

frena dabat Sipylus: veluti cum praescius imbris
nube fugit visa, pendentiaque undique rector
carbasa deducit, ne qua levis effluat aura.

frena dabat quantem non evitabile telum

235. consequitur, summaque tremens cervice sagitta
haesit, et exstabat nudum de gutture ferrum.

ille, ut erat, pronus per crura admissa iubasque
volvitur, et calido tellurem sanguine foedat.

Phaedimus infelix et aviti nominis heres

240. Tantalus, ut solito finem imposuere labori,
transierant ad opus nitidae iuvenile palaestrae:
et iam contulerant arto luctantia nexu

- pectora pectoribus, cum tento concita nervo,
 sicut erant iuncti, traiecit utrumque sagitta.
 245. ingemuere simul, simul incurvata dolore
 membra solo posuere; simul suprema iacentes
 lumina versarunt, animam simul exhalarunt.
 aspicit Alphenor, laniataque pectora plangens
 advolat, ut gelidos complexibus allevet artus,
 250. inque pio cadit officio; nam Delius illi
 intima fatifero rupit praecordia ferro.
 quod simul eductum, pars est pulmonis in hamis
 eruta, cumque anima cruor est effusus in auras.
 at non intonsum simplex Damasichthona vulnus
 255. afficit, ictus erat, qua crus esse incipit, et qua
 mollia nervosus facit internodia poples;
 dumque manu temptat trahere exitiabile telum,
 altera perjugulum pennis tenus acta sagitta est.
 expulit hac sanguis, seque eiaculatus in altum
 260. emicat, et longe terebrata prosilit aura.
 ultimus Ilioneus non profectura precando
 brachia sustulerat, «di» que «o communiter omnes»
 dixerat, ignarus non omnes esse rogandos,
 «parcite!» motus erat, cum iam revocabile telum
 265. non fuit, Arcitenens, minimo tamen occidit ille
 vulnere, non alte percusso corde sagitta.
 fama mali populique dolor lacrimaeque suorum
 tam subitae matrem certam fecere ruinae,
 mirantem potuisse, irascentemque, quod ausi
 270. hoc essent superi, quod tantum iuris haberent.
 nam pater Amphion ferro per pectus adacto
 finierat moriens pariter cum luce dolorem.
 heu quantum haec Niobe Niobe distabat ab illa,
 quae modo Latois populum summoerat aris
 275. et mediam tulerat gressus resupina per urbem,
 invidiosa suis, at nunc miseranda vel hosti.
 corporibus gelidis incumbit, et ordine nullo
 oscula dispensat natos suprema per omnes

- a quibus ad caelum liventia bracchia tollens
 280. «pascere, crudelis, nostro, Latona, dolore,
 (pascere, ait, satiaque meo tua pectora luctu):
 corque ferum satia!» dixit «per funera septem
 efferor. exsulta, victrixque inimica triumph.
 cur autem victrix? miserae mihi plura supersunt,
 285. quam tibi felici: post tot quoque funera vinco»
 dixerat, et sonuit contento nervus ab arcu;
 qui praeter Nioben unam conterrituit omnes.
 illa malo est audax. stabant cum vestibus atris
 ante toros fratrum demisso crine sorores.
 290. e quibus una trahens haerentia viscere tela
 imposito fratri moribunda relanguit ore;
 altera solari miseram conata parentem
 conticuit subito, duplicataque vulnere caeco est;
 (oraque compressit, nisi postquam spiritus ibat.)
 295. haec frustra fugiens collabitur: illa sorori
 immoritur; latet haec, illam trepidare videres.
 sexque datis leto diversaque vulnera passis
 ultima restabat; quam toto corpore mater,
 tota veste tegens, «unam minimamque relinque!
 300. de multis minimam posco» clamavit «et unam»!
 dumque rogat, pro qua rogat, occidit. orba resedit
 exanimes inter natos natasque virumque,
 derigitque malis. nullos movet aura capillos,
 in vultu color est sine sanguine, lumina maestis
 305. stant inmota genis: nihil est in imagine vivum.
 ipsa quoque interius cum duro lingua palato
 congelat, et venae desistunt posse moveri;
 nec flecti cervix nec bracchia reddere motus
 nec pes ire potest: intra quoque viscera saxum est.
 310. flet tamen, et validi circumdata turbine venti
 in patriam rapta est. ibi fixa cacumine montis
 liquitur, et lacrimas etiam nunc marmora manant.

ΜΕΡΟΣ Β΄
ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Α. ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ

Βιβλ. I, 1—4

1—4. animus=ψυχὴ (=cupīdo=ἐπιθυμία). fert (q. fero)=φέρει, παρακινεῖ.—dicēre(=canere)=ψάλλω. forma mutāta=μορφὴ ἀλλαγεῖσα, (γενομένη) μεταμόρφωσις. di=κλυτ. τοῦ deus. coeptum=τὸ ἀρξάμενον (ἔργον). et illas=etiam illas (formas). adspiro=προσπνέω, βοηθῶ. ad=usque ad mea tempora. dedūco=κατάγω, καθοδηγῶ: ἡ φ. σειρά=aminus (meus) fert (me) dicēre formas mutātas in corpora nova. di, adspirāte meis coeptis (nam vos muta(vi)-stis et illas) et deducite carmen ab origine prima mundi (usque) ad mea tempōra.

Β. ΦΑΕΘΩΝ

(Βιβλ. II, στ. 1—366)

1—18. regia (domus). sublīmis, ἐπίθ.=ὑψηλός. columna=κίων. mico, -ui (α΄)=στίλβω. imītor: q.=μιμοῦμαι, ὁμοιάζω. pygōpus, ἐπίθ.=πυρωπὸς (λέξι. ἑλλην.: κροῖμα χαλκοῦ καὶ χρυσοῦ). ebur-ōris=ἔδδους ἐλέφαντος (κ. φίλντισι). fastigium=ἀέτωμα (ναοῦ, ἀνακτόρου). nitīdus, ἐπίθ. στιλπνός: ἡ φυσ. σειρά=cuius fastigia summa tegebat ebur nitidum. bifōris, -e, ἐπίθ.=δίθυρος. radio, q. α΄=ἀκτινοβολῶ. valva καὶ συνηθέστ. valvae, -arum=δίφυλλος θύρα. opus, -ēris, οὐδ.=ἔργον (τέχνη). Mulcīber, -eris ἢ -bri=ὁ Ἥφαιστος (qui mulcet=μαλάσ-

σει ferrum). illis, ἐπίρ. = ἐκεῖ (ἐπὶ τῶν θυρῶν τοῦ ἀνακτόρου). caelārat, ρ. caelo = κατασκευάζω μὲ τέχνην. cingo (ρ. γ) = περιβάλλω. immineo, -ēre = ἐπικρέμαμαί τι. Orbis, -is = ἡ Οἰκουμένη. caeruleus = ἐπίθ. κυάνεος, μαῦρος: caeruleus deus = κυανοχαίτης θεός (θαλάσσιοι θεοί). habet unda (caelatos deos). Triton, -ōnis = ὁ Τρίτων, θαλάσσιος θεός: υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Ἀμφιτρίτης, προηγεῖτο τοῦ ἄρματος τοῦ Ποσειδῶνος καὶ ἐσάλπιξε διὰ μεγάλου κογχυλίου. capōrus ἐπίθ. εὔμολπος, γλυκὺς τραγουδιστής, Protēus, -i = ὁ Πρωτεύς: θαλάσσιος θεὸς μὲ προφητ. δύναμιν, βόσκων τὰ τέρατα τοῦ Ποσειδῶνος καὶ δυνάμενος νὰ λαμβάνῃ πᾶσαν φανταστικὴν μορφήν (προσωποποιία τῶν κυμάτων). ambiguus, ἐπίθ. = ἀμφίβολος (ἐπίθ. τοῦ Πρωτέως λόγῳ τῶν μεταμορφώσεών του). balaēna = φάλαινα. Aegaeon, -ōnis = θαλάσσιος γίγας ἑκατόγχερ· εἰκονίζετο καθήμενος ἐπὶ ράχους φαλαίνης. immanis, ἐπίθ. = ὑπερμεγέθης. lacertus, οὔσ. = ὁ βραχίον. Ἡ φουσ. σειρά: Aegaeona (caelarat) prementem immania terga balaenarum suis lacertis. Doris, -īdis = ἡ Δωρίς: συνεζεύχθη τὸν Νηρέα, ἐξ οὗ ἐγεννήθησαν αἱ πεντήκοντα Νηρηίδες. nata (nascor) = ἡ θυγάτηρ. nare ρ. no = κολυμβῶ (νήχομαι). moles, -is (ἄρσ.) = βράχος, σκόπελος. vitīdis, -is-e ἐπίθ. = πράσινος, θαλερός. sicco, ρῆμα = ξηραίνω (κ. στεγνώνω). capillus, ἄρσ. = ἡ κόμη. virides capillos ciccare (videntur). piscis, -is ἄρσ. = ὁ ἰχθύς. quaedam (videntur) vehi pisce. facies non (est) una omnibus (natis). decet: ρ. τριτοπρόσ = πρέπει: qualem decet esse (faciem) sororum. gero, ρ. = φέρω. gerit (caelatas). numina turis = οἱ δαίμονες τῶν ἀγρῶν, τῆς ὑπαίθρου. haec super, δηλ. ὑπεράνω τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάσσης. fulgeo-lsi-ēre = λάμπω. Signa = οἱ ἀστερισμοὶ τοῦ Ζωδιακοῦ κύκλου, δώδεκα, σχηματίζοντες κύκλον, ὃν διατρέχει ἑτησίως ὁ ἥλιος sex foribus dextris = ἐξ ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ φύλλου τῆς θύρας.

19—46. quo, ἐπίρ. = ὅπου. simul ... venit = εὐθύς ὡς ἔφθασε. acclivus, ἐπίθ. = ἀνωφερής. proles, -is, θηλ. = γόνος, τέκνον. Clymeneia, = Κλυμενήϊος: ὁ Φαέθων, ὁ ἐκ τῆς Κλυμένης (αὕτη ἦτο θυγάτηρ τοῦ Ὀκεανοῦ, βασίλισσα τῶν Αἰθιοπῶν). limes, -ītis = ἡ ὁδός. dubitatus parens = ὁ ἀμφίβολος γονεὺς: περὶ τῆς πατρότητος τοῦ Ἡλίου εἶχεν ἀμφιβολίας ὁ Φαέθων, ὁ δὲ Ἐπαφος, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥου̅ς, εἶπεν εἰς τὸν Φαέθοντα ὅτι ἦτο υἱὸς τοῦ Ἡλίου. protinus, ἐπίρ. = εὐθύς. Ἡ φουσ. σειρά εἶναι: protinus fert (Phaëthon) sua vestigia ad pa-

trios vultus et constītit procul. procul ἐπίρ = μακράν. neque enim ferebat lumina solis propria = καὶ διότι δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρει τὴν λάμπην τοῦ Ἥλιου ἀπὸ πολὺ πλησίον (ἔξ ἐγγυτέρας ἀποστάσεως). velatus τοῦ velo = καλύπτω. solium, -i = βασιλικὸς θρόνος. smaragdus, οὔσ. = ὁ σμάραγδος: πολύτιμος λίθος πρασίνου χρώματος. Dies, mensis, annus...: προσωποποιεῖ τὰς διαιρέσεις ταύτας τοῦ χρόνου καὶ δημιουργεῖ θεότητα περιστοιχίζουσας τὸν θρόνον τοῦ Ἥλιου καὶ ἐτοιμοὺς νὰ ἐκτελέσουν τὰς διατάγας του. Horae = αἱ Ὁραὶ, θυγατέρες τῆς Θέμιδος. positae spatiis aequalibus: διότι αἱ ὥραι τοῦ ἔτους εἶναι ἴσης διαρκείας. Ver novum = τὸ νεαρὸν ἔαρ: οὕτως ἐλέγετο ὁ πρῶτος μὴν τοῦ ἔαρος. cinctus τοῦ ρ. cingor = περιβάλλομαι, στεφανοῦμαι. nudus, ἐπίθ. = γυμνός (ἐλαφρὰ ἐνδεδυμένος). spicēus, ἐπίθ. = σταχύϊνος. sertum, οὔδ. = στέφανος. sordīdus, ἐπίθ. = ρυπαρός. calcata uva = πατημένη σταφυλή. glaciālis, ἐπίθ. = παγετώδης. hirsūtus, ἐπίθ. = ἀύχμηρός, δασύς. canus, ἐπίθ. = πολιός: κανονικώτερον θὰ ἔλεγεν: habens Hiems canos capillos hirsutos. inde, ἐπίρ. = ἐκεῖθεν, δηλ. ex solio. vidit Sol loco medius = εἶδεν ὁ Ἥλιος ἀπὸ τὴν ἐν τῷ μέσῳ θέσει του. paventem: paveo = φοβοῦμαι, αἰο, ἔλλειπτικ. ρῆμα = λέγω. progenies = τέκνον. infitīanda: ρ. infitior = ἄρνοῦμαι. haud infitīanda parenti = τοῦ ὁποῖου τὴν πατρότητα δὲν δύναμαι ν' ἄρνηθῶ (γνήσιο παιδί μου). refert = respondet. immensis, ἐπίθ. = ἄμετρος. culpa, οὔσ. = πταῖσμα, μοιχεία, celo, ρ. = καλύπτω, ἀποκρύπτω rīgnus, -oris, οὔδ. = ἐνέχυρον, ἀπόδειξις. propāgo, -īnis = ἀποφυάς, ἔκγονος. Ἡ φvs. σειρά: da rīgnora, genītor, per quae credar (esse) tua vera propāgo error = ἀμφιβολία detrahō, ρ. = ἀφαιρῶ. animis nostris ἀντὶ animo meo. dixerat (Phaēthon). accedēre propius: διότι ὁ Φαέθων εἶχε σταθῆ μακράν τοῦ πατρός του, μὴ δυνάμενος νὰ ὑποφέρει τὴν ἐκτυφλωτικὴν του λάμπην. amplexus, -us = περιίπτυξις, ἀσπασμός. edo-īdi-ītum (γ') = ἐκφέρω, ἀποκαλύπτω. ortus, -us = ἀνατολή, γέννησις. quoque minus... et ut minus... quod vis = ὅ, τι δήποτε θέλεις. munus, -eris, οὔδ. = χάρις, δῶρον. testis adesto = μάρτυς ἔστω. palus, ūdis = τὸ ἔλος: τὸ ὕδωρ τῆς Στυγὸς ἐν Ἄδῃ, εἰς τὸ ὁποῖον ὠρχίζοντο οἱ θεοί. Ἡ Στυξ ἐγέννησε τὴν Νίκην, ἣτις ἐβοήθησε τὸν Δία εἰς τὸν ἀγῶνά του κατὰ τῶν Γιγάντων καὶ ἔξ εὐγνωμοσύνης πρὸς αὐτὴν ἐδέχθη νὰ ὀρχίζωνται οἱ θεοὶ εἰς τὸ ὄνομα τῆς μητρός της, οἱ ἐπιποροῦντες δὲ ἔστεροῦντο τῆς ιδιότητος τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἑκατὸν ἔτη.

47. vix bene=εὐθὺς ὡς. desiderat (sol), τοῦ desīno=παύομαι τελειώνω. alīpes, -ēdis=περόπους. ius, -ris=δικαίωμα, ἐξουσία. modēramen, -īnis=πηδάλιον, ἡνία. in diem (unum).

49. paenituit iurasse patrem=μετενόησε, διότι ἔδωκεν ἔνοχον ὑπόσχεσιν ὁ πατήρ. concutiens τοῦ concutio=σειώ. temerarius, ἐπίθ. παράλογος· ἡ φυσικὴ σειρά: vox mea facta est tua (voce) temeraria=ἡ ὑπόσχεσίς μου ἀπεδείχθη παράλογος διὰ τῆς αἰτήσεώς σου. utīnam licēret=εἴθε νὰ ἐπετρέπετο (διατὶ δὲν ἐπετρέπετο νὰ μὴ ἐκτελέσῃ τὴν ὑπόσχεσίν του ;). negarem (si licēret). dissuadeo, ρ.=ἀποδοκιμάζω. tutus, ἐπίθ.=ἀσφαλής, ἀκίνδυνος. convenient τοῦ τριτοπρ. convēnit=ἀρμόζει. Ἡ πλήρης σειρά: petis magna munēra et (talīa) ut nec viribus (tuis) istis convenient=ζητεῖς μεγάλα δῶρα καὶ τοιαῦτα, ὥστε νὰ μὴ ἀρμόζουν εἰς τὰς δυνάμεις αὐτάς· ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ puerilibus annis. sors, -tis=ἡ μοῖρα ἢ φύσις. affecto, ρ.=ἐπιθυμῶ πολύ. placeat sibi quisque licebit... κατ' ἔνοιαν: ἐπιτρέπεται εἰς ἕκαστον τῶν θεῶν νὰ ἔχη πολὺ μεγάλην ἰδέαν περὶ τοῦ ἑαυτοῦ του, ἐν τούτοις ὁμως... — consisto, ρ.=ἴσταμαι ὀρθῶς. ignifer axis=πυρφόρος ἄξων (ἀμάξης), πυρφόρον ἄρμα. me excerpto=ἐμοῦ ἐξαίρουμένου, valet: ἀντικ. αὐτοῦ consistēre=δύναται νὰ σταθῇ. non agat hos currus = δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ κυβερνήσῃ αὐτὸ τὸ ἄρμα. arduus=ἀνηφορικὸς. prima via: ἐννοεῖ τὸ πρῶτον μέρος τῆς τροχιάς, τὴν ὁποίαν θὰ ἠκολούθει τὸ ἡλιακὸν ἄρμα. enītor=προσπαθῶ, ἀναβαίνω. vix enītantur=μόλις καὶ μετὰ βίας μποροῦν ν' ἀναβοῦν. mane ἐπίρ.=πρωί. recens, -ntis=πρόσφατος, ζωηρός. medio caelo est altissima (via). unde=ὁπόθεν, δηλαδὴ ἀπὸ τὸ ὑψηλότετον σημεῖον τοῦ οὐρανοῦ, δι' οὗ θὰ διήρχετο τὸ ἄρμα, τὸ ζενίθ. trepīdo, ρ.=τρέμω. ultīma (via)=τὸ τέραμα τῆς τροχιάς. pronus=κατωφερής. egeo=ἔχω ἀνάγκην. in praiceps (ἐπιρρηματικῶς)=εἰς τὴν ἄβυσσον. Tethys, -ῶs=ἡ Τηθύς: θεὰ θαλασσία, προσωποποιία τῆς θαλάσσης, ἐν ᾗ ἐπίστευον ὅτι ὁ Ἥλιος διανυκτερεύει. adde, ρ. addo=προστίθημι, συνυπολογίζω. assiduus, ἐπίθ.=ἀδιάλειπτος, συνεχής, vertīgo, -īnis=στροφή. rapītur caelum=κινεῖται μετὰ μεγάλης ταχύτητος. volūmen -īnis=περιστροφή. nitor in adversum=ὁρμῶ πρὸς τὸ ἀντίθετον μέρος, δηλαδὴ πρὸς ἀνατολάς. Τὸ νόημα: ὁ οὐρανὸς στρέφεται ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς ἔλκων μεθ' ἑαυτοῦ τὰ ἄστρα· ἐν τῷ μεταξὺ ὁμοῦ ὁ Ἥλιος δι' ἀντιθέτου λοξῆς κινήσεως προχωρεῖ ἀπὸ δυσμῶν πρὸς

ἀνατολάς. nec., impetus, ἡ φυσικὴ σειρά: nec me vincit impetus qui cetera (vincit), δηλ. δὲν μὲ παρασύρει ἢ φορά, ἣτις ἔλκει τὰ ἄλλα ἄστρα: φέρομαι πρὸς δυσμὰς μετὰ τῶν ἄλλων ἄστρον, ἀλλὰ τοῦτο δὲν μὲ ἐμποδίζει νὰ κατευθυνθῶ μὲ ἰδικήν μου κίνησιν πρὸς ἀνατολάς. rapido orbi contrarius evēhor=φέρομαι ἀντιθέτως πρὸς τὸν πρὸς δυσμὰς τάχιστα στρεφόμενον οὐρανόν. fingo, φ.=φαντάζομαι. finge datos (esse) currus=φαντάσθητι ὅτι σοῦ ἐδόθη τὸ ἄρμα (καὶ ἀνέλαβες τὴν ἠνιοχίαν.) obvius eo=βαδίζω κατ' ἀντίθετον πρὸς τι διεύθυνσιν. poterisne rotatis obvius ire polis?=θα δύνηθῃς νὰ βαδίσης κατ' ἀντίθετον διεύθυνσιν πρὸς τὴν περιστροφὴν τῶν πόλων τοῦ οὐρανοῦ; citus axis=ὁ ταχὺς ἄξων τοῦ οὐρανοῦ, ἐνταῦθα αὐτὸς ὁ οὐρανός. Ἡ πλήρης διατύπωσις εἶναι: poteris ire ita, ut non conferrat te citus axis. concipio animo=συλλαμβάνα τι ἐν τῷ νῷ, φαντάζομαι. illic=ἐκεῖ, εἰς τὰ οὐράνια ὕψη. ditia, οὐδ. πληθυν. ἀρχαϊκ. dis ἀντι dives=πλούσιος.

80. gradiēris, φ. gradior=βαδίζω. adversi Tauri: ἐννοεῖ τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Ταύρου, ὅστις ἐπήρχετο κατὰ τοῦ Φαέθοντος ἐκ τῆς ἀντιθέτου διευθύνσεως, διότι ὁ Ἥλιος διὰ τῆς κινήσεώς του φέρεται ἀπὸ τοῦ Κριοῦ πρὸς τὸν Ταῦρον ἀπὸ τοῦ Ταύρου πρὸς τοὺς Διδύμους κλπ. Haemonii arcus: ἐννοεῖ τὸν ἀστερισμὸν τοῦ τοξοφόρου Κενταύρου Χείρωνος. Ὁ Χείρων, εἷς ἐκ τῶν Κενταύρων, παριστάνετο ἔχων κατὰ μὲν τὸ ἄνω μέρος σῶμα ἀνθρώπου, κατὰ δὲ τὸ κάτω σῶμα ἵππου· οὗτος ἔζησεν ἐν Αἰμονίᾳ, τῇ σημερινῇ Θεσσαλίᾳ, καὶ ὑπῆρξε παιδαγωγὸς τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ τοῦ Ἀχιλλέως καὶ μετὰ τὸν θάνατόν του κατηστερώθη. ora Leōnis: ἐννοεῖ τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Λέοντος. circuitus,-us=περιφέρεια. curvo, φ.=κάμπω. Scorpius: ὁ ὄγδοος ἀστερισμὸς τοῦ Ζωδιακοῦ κύκλου. Cancer,-crgi=ὁ ἀστερισμὸς τοῦ Καρκίνου. aliter curvantem braccia: ὁ Καρκίνος κάμπει κατὰ διάφορον τρόπον ἀπὸ τὸν Σκορπίον τοὺς βραχίονας· ὁ Σκορπίος ἐκτείνει εἰς μῆκος τοὺς βραχίονάς του καὶ τοὺς κάμπει εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἐνῶ ὁ Καρκίνος κάμπει αὐτοὺς ὀλίγον καὶ περὶ τὸ ἄκρον μόνον. Ἐκτὸς αὐτοῦ ὁ Καρκίνος ἔχει αὐτοὺς ἐστραμμένους πρὸς δυσμὰς, ὁ δὲ Σκορπίος πρὸς ἀνατολάς. animosus, ἐπίθ.=ζωηρός, ἐξημμένος. in promptu est=εἶναι φανερόν, εὐκόλον. paris,-is=ὁ μυκτῆρ, οἷς. efflo, φ.=ἐκφυσῶ ἢ φυσ. σειρά: nec tibi est in promptu regere quadrupēdes animosos, ignibus illis, quos... ore et naribus ef-

flant. vix me patiuntur (equi animosi)=μετὰ δυσκολίας ὑπακούουν εἰς ἐμέ.

87. incaluēre: παρακ. τοῦ incalesco=θερμαίνομαι. repugno, ρ.=ἀνθίσταμαι. habēnae,-arum=ἡνία. auctor=αἴτιος. caveo, ρ.=φροντίζω. sino, ρ.=ἐπιτρέπω. dum resque sinit=et dum res=καὶ ἐφ' ὅσον ἀκόμη ἡ κατάσταση ἐπιτρέπει (κατόπιν δηλ. θὰ εἶναι ἀργά). corrigo, ρ.=διορθώνω. votum=ἐπιθυμία. scilicet, ἐπιρ.=δηλον ὅτι. petis scilicet certa pignora ut credas genitum (esse) te nostro sanguine. do pignora certa timendo=δίδω διατὸ φόβου μου (περὶ τῆς ζωῆς σου) ἀσφαλῆ ἀποδείξειν ὅτι εἶμαι πατήρ σου. probor, ρ.=δοκιμάζομαι, ἀποδεικνύομαι. insēro, ρ.=ἐμβάλλω. intus, ἐπιρ.=ἐντὸς (intus=in pectoribus). deprendere ἀντὶ deprehendere=κατανοεῖν.

95. circumspice: τοῦ ρ. circumspicio=περισκοπῶ, κοιτάζω γύρω. eque tot ac tantis bonis=et ex tot... —repulsa,-ae=ἡ ἀποτυχία, ἡ ἄρνησις. deprēcor, ρ.=ἱκετεύω, παρακαλῶ (νὰ μὴ ζητῆς). blandis lacertis=μὲ θωπευτικούς βραχιόνας (ὁ Φαέθων ἐν τῷ μεταξὺ ἐθώπευε τὸν τράχηλον τοῦ πατρὸς του). monitus,-us=συμβουλή. propositumque premit=ἐπιμένει εἰς τὴν ἀπόφασίν του. flagro, ρ.=φλέγομαι.

105. qua licuit cunctatus=βραδύνας (ἀναβαλὼν τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐπιθυμίας τοῦ Φαέθ.) ὅσον ἠδυνήθη. Vulcania munera: δῶρον τὸ ὅποιον εἶχε προσφέρει εἰς τὸν Ἥλιον ὁ Ἥφαιστος. temo,-ōnis=ὁ ρυμός, τὸ ἄρμα, curvatūra=τὸ κύρτωμα. summae rotae curvatura τὸ περιφερικὸν μετάλλινον περίβλημα τοῦ τροχοῦ (ἐπίσωτρον). radius=ἡ ἀκτίς τοῦ τροχοῦ. per iuga=κατὰ μῆκος τοῦ ζυγοῦ τοῦ ἄρματος. crhysołithi=χρυσόλιθοι, πολύτιμοι λίθοι, χρώματος κίτρι-νου ἢ χρυσοειδοῦς. gemma,-ae=πολύτιμος λίθος. ex ordine=κατὰ συνεχῆ σειράν. repercusso Phoebo=ἀνακλωμένου τοῦ ἠλιακοῦ φωτὸς (τὸ ὅποιον προσέπιπεν ἐπὶ τῶν πολυτ. λίθων). reddebant clara lumina=ἐσκόρπιζον λαμπρὰν ἀκτινοβολίαν. rutilus ortus=ἡ ξανθή, ἐρυθροπῆ ἀνατολή. Aurōra=ἡ Ἥως, ἀδελφὴ τοῦ ἠλίου (πρβλ. ἠριγένεια, ροδοδάκτυλος). atrium=τὸ μέγαρον, τὸ ἀνάκτορον (τὸ ἐπισημότερον διαμέρισμα τῆς ρωμαϊκῆς οἰκίας). Lucifer,-eri=ὁ Ἐωσφόρος ὁ πλανήτης Ἄφροδίτη, ὁρατὸς πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἠλίου ἢ ὀλίγον μετὰ τὴν δύσιν του (κ. ἄστρο τῆς αὐγῆς, ἀποσπερίτης). statio,-ōnis=θέσις, σταθμός. novissimus=τελευταῖος.

116. rubesco, ρ.=ἐρυθραίνομαι, ἀρχίζω νὰ κοκκινίζω. evanesco ρ.=ἀφανίζομαι, ἐξαλείφομαι. extrēma luna=φθίνουσα σελήνη. Titan, -ānis=Τιτάν, ὁ Ἥλιος, ὡς υἱὸς τοῦ Τιτάνος Ὑπερίονος, πρὸς τὸν ὁποῖον ταυτίζεται. perāgo, ρ.=ἐκτελῶ. vomo, ρ.=ἐμῶ, ἐξεροῦγομαι. satur, -ta, -rum, ἐπίθ.=κεκορεσμένος (χορτάτος). praesēpes, -is=φάτην. sucus, -i=χυμός. Irenum, -i=ὁ χαλινός.

123. contīgit τοῦ ρ. contingo ἢ continguo=ἀλείφω. fecit (ora) patientia rapidae flammae sacro medicamine=καὶ κατέστησε τὰ πρόσωπα ἀνθεκτικὰ (ἀπυρόβλητα) διὰ τοῦ θείου φαρμάκου, τῆς καταστρεπτικῆς φλογός. comae, δοτ. praesāgus, ἐπίθ.=προφητικός. suspirium, -ii=ὁ στεναγμός. luctus, γεν. ἀντικ. sollicitus, ἐπίθ.=τεταραγμένος, ἀδημονῶν.

126. saltem, ἐπίρ.=τοῦλάχιστον. pareo, ρ.=ὕπακούω. stimulus, -i=τὸ κέντρον δι' οὗ κεντοῦν τοὺς ἵππους. parce stimulis=φρέιδου τῶν κέντρων, μὴ βιάζης μὲ κεντήματα τοὺς ἵππους. Iorum, -i=ὁ ἵμας (κ. λουρί), ἡνία. Ioris utere fortius (quam) stimulis: διότι οἱ ἵπποι τοῦ Ἥλιου δὲν εἶχον ἀνάγκην κεντημάτων, διὰ νὰ τρέξουν, ἀλλ' ἀντιθέτως συγκρατήσεως διὰ τῶν ἡνίων. sponte sua=ἐκουσίως, ἀφ' ἑαυτῶν. inhihero, ρ.=συγκρατῶ. volentes=ἐπιθυμοῦντας πάντοτε νὰ τρέχουν ταχέως. nec tibi placeat via=νὰ μὴ προτιμήσης τὴν ὁδόν, τὴν διεύθυνσιν. per quinque directos arcus: arcus ἐνταῦθα εἶναι οἱ πέντε κύριοι παράλληλοι κύκλοι τῆς οὐρανοῦ σφαίρας, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐγκλείονται ἰσάριθμοι ζῶναι, δύο πολικαί, δύο τροπικαί καὶ ἡ τοῦ ἰσημερινοῦ. μακρόθεν δὲν διακρίνονται ὀλόκληροι ἐπὶ τοῦ ἐνὸς ἡμισφαιρίου, ἀλλὰ μόνον τμήματα αὐτῶν. sectus, μτχ. τοῦ seco=τέμνω. in obliquum=λοξῶς πλαγίως. curvamen, -inis=ἡ καμπή, limes, -itis=ἀτραπός, ζώνη (περιοχή): ὁ ποιητὴς ἔννοεῖ τὸν Ζωδιακὸν κύκλον, ὅστις εἶναι εἰς τῶν μεγαλυτέρων κύκλων τῆς οὐρανοῦ σφαίρας, διότι περικλείει τὴν τροχίαν πάντων τῶν πλανητῶν, οἱ ὅποιοι πολλάκις ἀπομακρύνονται τῆς ἐκλειπτικῆς. Ἡ ἐκλειπτικὴ εἶναι ἡ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Ζωδιακοῦ γραμμὴ, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν οὐδέποτε ἐκκλίνει ὁ Ἥλιος. contentus, ἐπίθ.=συνεχόμενος. zonarum trium fine=μὲ τὰ ὅρια τῶν τριῶν ζωνῶν· αἱ τρεῖς ζῶναι, δι' ὧν διέρχεται ὁ Ζωδιακός, εἶναι: α) ὀλόκληρος ἡ διακεκαυμένη, β) τὰ ἄκρα καὶ τῶν δύο εὐκράτων καὶ γ) μικρὸν μέρος πέραν τοῦ τροπικοῦ, δηλ. τοῦ Καρκίνου καὶ τοῦ Αἰγίουκρω. effugio, ρ.=ἐκφεύγω, ἀπομακρύνομαι.

australis, ἐπίθ.=νότιος. Arctus=ὁ ἄστερισμὸς τῆς μεγάλης Ἐρκτου.

133. hac (via): δηλαδὴ διὰ τοῦ Ζωδιακοῦ ἀκολουθῶν τὴν ἐκλειπτικὴν, ὡς καθώρισεν αὐτήν. aequos caldres=ἴσην θερμοκρασίαν. molior, ρ.=θέτω εἰς κίνησιν, ὀδηγῶ. preme τοῦ premo=βιάζω. altius, ἐπίρ. (ἀπόλ.)=πολὺν ὑψηλά. egressus τοῦ egredior=ἀναβαίνω. cremo, ρ.=καίω. inferius, ἐπίρ. (ἀπόλ.)=πολὺν χαμηλά. nec te declinet dexterior (rota) ad tortum (Anguen), neve ducat sinisterior rota ad pressam Aram. declino, ρ.=ἐκκλίνω, ἐκτροχιάζομαι. tortus, παθ. μ. τοῦ torqueor=συσπειρῶμαι (κουλουριάζομαι). Anguis ἢ Draco: ὁ ἄστερισμὸς τοῦ Δράκοντος εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον παρὰ τὰς δύο ἄρκτους. Οὗτος ἦτο φύλαξ τοῦ κήπου τῶν Ἐσπερίδων, φρονεθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους κατηστερώθη ὑπὸ τῆς Ἥρας. Ara: ὁ ἄστερισμὸς τοῦ Βωμοῦ κείμενος πρὸς νότον εἰς τὸ κατώτερον μέρος, ὅθεν λέγεται pressa=πεπιεσμένος. inter utrum (tene viam)=μεταξὺ ἐκατέρου, δηλ. τοῦ Δράκοντος καὶ τοῦ Βωμοῦ. mando, ρ.=ἐπιτρέπω, παραδίδω. iuvet τοῦ ρ. iuvo=βοηθῶ. meta=τέμα, δηλαδὴ τὸ ὄριον τῆς πορείας τῆς νυκτός, ἡ ὁποία προχωρεῖ, ὅπως ὁ Ἥλιος, ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμᾶς, διὰ τὴν ἀφανισθῆ ἔντος τοῦ Ὠκεανοῦ. poscor, ρ.=καλοῦμαι. effulgeo, ρ.=λάμπω.

145. corripio, ρ.=ἀρπάζω, δρᾶττομαι. etiamnunc, ἐπίρ.=ἔτι καὶ νῦν. astas=τοῦ ρ. adsto=ἵσταμαι. solida sedes=τὸ στερεὸν ἔδαφος, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἄρμα. dumque... nondum premis inscius axes =καὶ ἐν ὄσφ ἀκόμη δὲν ἔχεις καθίσει ἐπὶ τοῦ ἄρματος, τὸ ὁποῖον πρὸς δυστυχίαν σου ἐπεθύμησες (ἀγνοῶν τοὺς κινδύνους τοὺς ὁποίους διατρέχεις). sine τοῦ ρ. sino=ἐπιτρέπω, ἀφήνω. Ἡ φυσ. σειρά: sine me dare terris lumina, quae (ut ea) tutus vides.

150—155. levis, ἐπίθ.=ἐλαφρός. invitus=ἄκων. grates ago alicui=χάριν ἔχω τινὶ (λέγω «εὐχαριστῶ»). inde, ἐπίρ.=ἐκεῖθεν, δηλ. ἀπὸ τοῦ ἄρματος ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἵστατο ὁ Φαέθων. Pyrois, Eous, Aethon, Phlegon=ὁ Πυροίς, ὁ Ἐφῶς, ὁ Αἴθων καὶ ὁ Φλέγων, τὰ ὀνόματα τῶν ἵππων τοῦ Ἥλιου, δηλωτικὰ τῆς θερμότητος καὶ τῆς λάμψεως αὐτοῦ. hinnitus,-us=ὁ χορμετισμός. repagula,-orum=ὁ μοχλός: εἰς τοὺς ρωμαϊκοὺς ἵπποδρόμους ἐτοποθέτουν πρὸ τῶν ἐτοιμῶν διὰ τὴν ἄρματοδρομίαν ἵππων ξύλον, τὸ ὁποῖον ἐπιπτε δοθέντος τοῦ σημεῖου τῆς ἐκκινήσεως καὶ ἤρχιζεν ὁ ἀγών.

156—166. Tethys=ἡ Τηθύς, σύζυγος τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ μήτηρ

τῆς Κλυμένης· εἶχεν ἔργον νὰ ἀποσύρη τοὺς μογλοὺς διὰ νὰ ἐκκινήσουν οἱ ἵπποι τοῦ Ἡλίου. postquam facta est (equis) immensi corpora mundi=ἄφ' οὗ ἔλαβον οἱ ἵπποι τὴν ἐλευθερίαν νὰ τρέχουν ἐντὸς τοῦ ἀπείρου τοῦ κόσμου. corrigio viam=σπεύδω. obsto=ἀνθίσταμαι. scindo, ρ.=σχιζῶ. pennisque levati=καὶ διὰ τῶν πτερῶγων ὑψωθέντες. praetereo, ρ.=ἀφήνω ὀπίσω. Eurus=ὁ Εὐρος, ἀνατολικὸς ἄνεμος. pondus, -eris=τὸ βάρος (τοῦ ἄρματος). careo, ρ.=στεροῦμαι. labo, ρ.=ὀλισθαίνω. ταλαντεύομαι. iustum pondus=τὸ ἀναγκαῖον βάρος (τὸ ἔρμα, τὸ ὁποῖον καθιστᾷ εὐσταθέστερον τὸ πλοῖον). instabilis=ἀσταθής. assuetus=συννηθισμένος. succutior, ρ.=ὑποσείομαι, ἀνατινάσσομαι. inānis. ἐπίθ.=κενός, ἀψυχός.

167—169. simūlac, ἐπίρ.=εὐθὺς ὡς. tritum spatium=ἡ τετριμμένη, ἥτοι ἡ συνήθης τροχιά τοῦ Ἡλίου, ἡ ἐκλειπτική. quadriūgī=οἱ τέσσαρες ἵπποι τοῦ ἄρματος. currunt ἡ φ. σειρά: nec currunt ordīne quo prius (currebant). qua flectat=ποῦ νὰ στρέψη, πρὸς ποῖαν διεύθυνσιν. Triōnes ἢ Septentriōnes=οἱ ἐπὶ παρὰ τὸν βόρειον πόλον ἀστέρες οἱ ἀποτελοῦντες τὸν ἀστερισμὸν τῆς μεγάλης Ἄρκτου ἢ Ἄρματος. vetitum aequor=τὸ ἀπηγορευμένον πέλαγος: τοῦτο λέγεται διὰ τὸν ἀστερισμὸν τῆς Ἄρκτου, διότι οὐδέποτε χάνεται ἀπὸ τὸν ὀρίζοντα. tingo ἢ tinguo, ρ.=βρέχω. glaciālis, ἐπίθ.=παγετώδης. fervor, -ōris=ὁ καύσων. novas iras: διότι οἱ ὄφεις κατὰ τὸ θέρος γίνονται ἀγριώτεροι. Boōtes, -ae=ὁ Βοώτης: ἀστερισμὸς πλησίον τοῦ Ἄρματος. plastrum, -i=ἡ ἄμαξα. tardus=βραδύς, τοιοῦτος χαρακτηρίζεται ὁ Βοώτης, διότι τὰ πλησίον τοῦ πόλου ἄστρα κινοῦνται βραδύτερον, ὡς διαγράφοντα βραχύτερον περὶ τὸν πόλον κύκλον.

178—186. despēxit τοῦ despicio=παρατηρῶ. penitus penitusque iacentes=τὰς κειμένας κατὰ πολὺ μακρὰν αὐτοῦ. palleo, ρ.=ὠχρῶ. piget me, ἀπρόσ.=στενοχωροῦμαι. et valuisse rogando=καὶ ὅτι ἐπέτυχε διὰ τῆς παρακλήσεώς του ὅ,τι ἐπεθύμει. Merops, -ōris=ὁ Μέρωψ, σύζυγος τῆς Κλυμένης, μητρός τοῦ Φαέθοντος. cupiens dici Meropis=ἐπιθυμῶν νὰ ὀνομάζεται υἱὸς τοῦ Μέρωπος. pinus=ἡ πίτυς καὶ τὸ ἐκ τοῦ ξύλου τῆς πλοῖον. remisit τοῦ remitto=ἀφήνω. frenum.=ὁ χαλινὸς (μεταφ. ἐνταῦθα τὸ πηδάλιον). quam (pinum, navem). votum=ἡ εὐχή πρὸς τοὺς θεοὺς.

187—194. modo...interdum=ἄλλοτε μὲν, ἄλλοτε δέ. illi fatum

non est=εις ἐκεῖνον δὲν ἦτο πεπωμένον remittit frena=χαλαρώνει τὸν χαλινόν. novit τοῦ posco=γνωρίζω. sparsus, παθ. μετ.=διασκορπισμένος. miracūla=θαυμασταὶ μορφαὶ ἀστερισμῶν, τερατώδεις.

195—207. Est locus (in caelo). gemīnos arcus λέγει τοὺς βραχίονας τοῦ Σκορπίου ὡς ὁμοιάζοντας πρὸς δύο τόξα. concāno, ρ.=κοιλαίνω. cauda,-ae=ἡ οὐρά. flexi utrimque lacerti=οἱ κεκαμμένοι ἐκατέρωθεν βραχίονες (τοῦ ἀστερισμοῦ). Ὁ Φαέθων μετὰ τὸν ἀφηνιασμὸν τῶν ἵππων εὐρέθη ἀπὸ τοῦ βορρᾶ εἰς τὸν νότον. Ὁ Σκορπίος, ὁ ἀστερισμὸς τοῦ νοτίου ἡμισφαιρίου, μεταξὺ τοῦ Τοξότου καὶ τῆς Παρθένου, μὲ τὰς δύο αὐτοῦ ἀρπάγας κεκαμμένας τοξοειδῶς, κατεῖχε κατὰ τὸν ποιητὴν τὴν θέσιν δύο ἀστερισμῶν. Βραδύτερον ὠνομάσθησαν αἱ ἀρπάγαι του Χηλαὶ ἢ Ζυγός. Οὕτως ἐφαίνετο ὅτι ἐξετείνετο εἰς τὸ διάστημα τὸ καταλαμβανόμενον ὑπὸ τοῦ Σκορπίου καὶ τοῦ Ζυγοῦ. hunc (Scorpion). madīdus, ἐπίθ.=διάβροχος. sudore nigri venēni: ὅταν τὸ ἡλιακὸν ἄρμα ἐπλησίασε τὸν Σκορπίον, ἔρρεεν ἐξ ὄλου τοῦ σώματός του ὑπὸ μορφήν ἰδρώτος μαῦρον δηλητήριον, ἔνεκα τοῦ ὑπερβολικοῦ καύσωνος. minītor, θαμιστ. τοῦ minor=ἀπειλῶ. cuspīs, -īdis=ἡ αἰχμὴ. cuspīs curvāta=ἡ κεκαμμένη αἰχμὴ τοῦ κέντρου τοῦ Σκορπίου. expatior=πλανῶμαι, ἀφηνιάζω. incurso=δρομαίως φέρομαι πρὸς τι, ἐπιπίπτω. anīum,-ii=ἡ ἐρημία. modo-modo=ὄτε μὲν, ὄτε δέ.

208—226. Luna=ἡ Σελήνη. inferius=χαμηλότερον. Φυσ. σειρά: Luna admiratur fraternos equos currere inferius suis (equis). fumo, ρ.=καπνίζω. ambustus (τοῦ ambūro)=περιφλεγής. tellus,-ūris=ἡ γῆ. fissus, μετ. τοῦ findor=σχίζομαι. rima,-ae=τὸ ρήγμα. agit rimas=παρουσιάζει ρωγμάς. et sucis ademptis aret=καὶ τῆς ὑγρασίας ἀφαιρεθείσης (ἐξατμισθείσης ὑπὸ τῆς θερμότητος) ξηραίνεται. rabūlum,-i=τὸ χόρτον, αἱ βοσκαί. canesco=γίνομαι πολὺς, ἀσπρίζω ἢ κιτρινίζω ἀπὸ τὴν ξηρασίαν. uxor=καίωμα. seges arīda=τὸ ξηρὸν σπαρτόν. damnūm,-i=ἡ βλάβη. Cilix-ycis=ὁ Κιλίκιος Ταῦρος (τὸ ὄρος). creberrīma fontibus Ide=ἡ πολυπίδαξ Ἰδη (ἡ Τρωικὴ). Virginēus Helīcon=ὁ παρθένιος Ἑλικὼν (ὡς ἐνδιαίτημα τῶν Μουσῶν). Oeagrius Haemos=ὁ Οἰάγριος, ὁ Θορακικὸς Αἶμος (Οἰάγρος πατὴρ τοῦ Ὁραφέως). in immensum=καθ' ὑπερβολὴν.geminātis ignibus=ἔνεκα τῶν διπλῶν πυρῶν. Ἡ Αἶτνα φλέγεται ἐσωτερικῶς ὑπὸ τοῦ πυρὸς τοῦ Ἡφαίστου καὶ ἐξωτερικῶς ὑπὸ τῆς θερμότητος τοῦ Ἡλίου.

biceps Parnassus=ὁ δικόρυφος Παρνασσός : Λυκώρεια (Λιάκουρα) καὶ Ὑάμπεια (Γερροντόβραχος) αἱ δύο κορυφαὶ τοῦ Παρνασσοῦ. Eryx, -ŷeis =ὁ Ἐρυξ, ὄρος τῆς Σικελίας. Cynthus, -i=ὁ Κύνθος, ὄρος ἐν τῇ Δήλῳ (Κύνθιος Ἀπόλλων). Rhodōpe nivibus caritūra=ἡ Ροδόπη, ἡ ὁποία ἔμειλε νὰ στερηθῇ τὰς χιόνας. Mimas, -ntis=ὁ Μίμας, ὄρος τῆς Ἰωνίας. Dindŷmae, -orum ἢ Dindŷmus=ὁ Δίνδυμος, ὄρος τῆς Φρυγίας. ad sacra Cithaeron : παρὰ τὰ ἱερὰ τοῦ Βάκχου, διότι ἐκεῖ ἐπεχωρίαζεν ἡ λατρεία του. prosum=ὠφελῶ. Aëriae Alpes=αἱ ὑψηλόταται Ἄλπεις.

227—234. fornax, -acis=κλίβανος (φοῦνος). candesco (ἐνασκι. τοῦ candeo)=λευκαίνομαι, πυρακτοῦμαι. favilla, -ae=ἡ σποδός· ἐρημνεία=καὶ οὔτε τὴν κόνιν πλέον, οὔτε τὴν ριφθεῖσαν σποδὸν δύναται νὰ φέρῃ. caligo, -inis= ἡ ἀχλύς, ἡ ὁμίχλη. picæus, ἐπίθ. μαῦρος ὡς πίσσα. nescit quoque eat aut ubi sit=καὶ δὲν γνωρίζει ποῦ νὰ ὑπάγῃ καὶ ποῦ εἶναι.

235—259. sanguine tunc ... colōrem=πιστεύουν ὅτι τότε συρρέυσαντος τοῦ αἵματος ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ δέρματος οἱ λαοὶ τῶν Αἰθιοπίων ἀπέκτησαν τὸ μέλαν χροῶμα.umor, -ōris καὶ humor=τὸ ὕδωρ ἢ ὑγρασία. passis comis nymphae=λυσικόμοι νύμφαι. Dirce, -es= ἡ Δίρκη, πηγὴ τῆς Βοιωτίας. Amymōne, -es=ἡ Ἀμυμώνη· πηγὴ παρὰ τὸ Ἄργος. Pygēnis, -īdis=Πειρηνίς, πηγὴ ἐν Κορίνθῳ. Ephyre=Ἐφύρα, ἀρχαῖον ὄνομα τῆς Κορίνθου. nec sortita, . manent=οὔτε οἱ ποταμοί, τῶν ὁμοίων ἐχώρισε τὰς ὄχθας ἢ φύσις διὰ πλατείας κοιτῆς, μένουν ἀσφαλεῖς καὶ αὐτοί, δηλ. οἱ πολυύδροι ποταμοί, ὅχι μόνον οἱ ρύακες καὶ αἱ πηγαὶ ἐξηράνθησαν. Teuthrantēs=ὁ Τευθράντιος (Τευθρανία ἢ ἀρχ. Φρυγία). Phegiācus Erymanthus=ὁ Φήγειος Ἐρύμανθος, ποτ. τῆς Ἀρκαδίας. Xanthus itērum arsurus=ὁ Ξάνθος διὰ δευτέραν φορὰν ἔμειλε ν' ἀνάγῃ. Κατὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον ὁ Ξάνθος ὑπερεχειλίσας θὰ ἔπνιγε τὸν Ἀχιλλέα, ἀλλ' ὁ Ἡφαιστος ἔρριψε πῦρ ἐντὸς αὐτοῦ καὶ τὸν ἐξήρανε. Lycormas=Λυκόρμας, ποταμὸς τῆς Αἰτωλίας (Φειδαρῆς). flavus=ὁ ξανθός· τὸ ἐπίθετον τοῦτο ἐδίδοτο εἰς τοὺς ποταμοὺς τοὺς ἔχοντας πολλὴν ἄμμον. recurvatae undae Maeandri : οὕτω λέγονται τὰ ὕδατα τοῦ ποτ. Μαιάνδρου, τὰ ὁποῖα, λόγῳ τῶν πολλῶν κολπώσεων τῶν ὀχθῶν του, παλινδρομοῦν καὶ φαίνονται ὡς παίζοντα. Mygdonius Melas : ποταμὸς ἐν Λυδία. Thermōdon, -ntis =ὁ Θερωμόδων, ποτ. τοῦ Πόντου, ὅπου ἔζων αἱ Ἀμαζόνες. amnis, -is=ρεῦμα. Tagus : ποταμὸς

τῆς Λυσιτανίας (νῦν Tajo). fluo, q. = ρέω. Maesoniae ripae = αἱ ὄχθαι τοῦ ἐν Μαιονίᾳ Καῦστρου. Ἡ φυσικὴ σειρὰ τῶν λέξεων: et fluminēae volūcres quae celebrarant carmine Maesonias ripas, caluēre medio Caystro = καὶ τὰ ποτάμια πηγὰ (οἱ δολιχόδεδροι κύκνοι τοῦ Ὀμήρου), τὰ ὁποῖα εἶχον δοξάσει διὰ τοῦ ἄσματος τῶν τὰς ὄχθας τῆς Μαιονίας, ἐκάησαν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Καῦστρου. occūlo = κρύπτω. occuluit caput (πηγὴ) Nilus: ὑπαινίσσεται τὰς ἀγνώστους τότε πηγὰς τοῦ ποταμοῦ, αἱ ὁποῖαι μόλις τὸ 1846 ἀνεκαλύφθησαν ἐντὸς τοῦ ὕψους Ἀλ-Καμάο. ostium = στόμιον (ἐκβολὴ ποταμοῦ). pulverulentus, ἐπίθ. = κονισαλέος. vaco, q. = εἶμαι κενός: ἐνταῦθα: στεροῦμαι ὕδατος. vallis = ἡ κοιλάς. Ismarius = ὁ Ἰσμαρίος, ὁ Θρακικὸς Ἰσμαρος (ὄρος Θράκης). Thybris ἢ Tibēris = ὁ Τίβερις. promissa potentia rerum = ἡ ὑπεσημμένη κυριαρχία τοῦ κόσμου.

260—271. dissilio = διασρηγνύομαι, σχίζομαι. penētro, q. = εἰσδύω. infernus = ὁ κάτω, ὁ γήθιος. contrahitur mare = ἀποσύρεται ἡ θάλασσα. exsisto = ἀναφαίνομαι, ἀναδύομαι. augeo = ἀυξάνω, πολλαπλασιάζω. ima petunt pisces = τὸν βυθὸν ζητοῦν οἱ ἰχθύες. consuetus = ὁ συνήθης. resurpinus = ὑπτιος (ἀναποδογυρισμένος). Ἡ φ. σειρὰ: exanimata corpora phocarum natant resurpina summo profundo. fama est, .. latuisse sub tepīdis antris: διατὶ οἱ θαλάσσιοι θεοὶ ζητοῦν ἀναψυχὴν καὶ δρόσον εἰς τὰ θαλάσσια ἄντρα; torvus, ἐπίθ. = ἀγριωπός, βλοσυρός. exsēro = ἐξάγω.

272—303. Alma Tellus = ἡ πότινα Γῆ, σύζυγος τοῦ Οὐρανοῦ, μήτηρ τοῦ Κρόνου. condo, q. = ἀποκρύπτω. viscēra = τὰ σπλάγχνα, ὁ μυχός. opācus = σκοτεινός. paulum subsēdit = ὑπεχώρησεν ὀλίγον (ἤλλαξε δηλ. θέσιν ἐν τῷ διαστήματι). infra, ἐπίθ. με συγκρ. σημασίαν = χαμηλότερον. cesso (θαμιστ. τοῦ cedo) = ὀκνῶ, μέλλω. hoc, δηλ. ἡ καταστροφὴ μου. si merui = ἐὰν εἶμαι ἀξία νὰ πάθω. liceat (mihi) periturae = προκειμένου νὰ καταστραφῶ. clademque auctōre levare = καὶ ν' ἀνακουφίσω τὴν λύπην μου διὰ τὴν καταστροφὴν μου, σκεπτομένη ποῖος εἶναι ὁ αἴτιος αὐτῆς. vix fauces in haec verba ipsa resolvo = μόλις ἀνοίγω τὸ στόμα, διὰ νὰ εἶπω αὐτοῖς τοὺς λόγους. tostus (τοῦ torreo) = φρύγω. officium = ὑπηρεσία. aduncus, ἐπίθ. = γαμψός. rastrum, ἰ = ἡ δίκελλα. exerceor, q. = καταπονοῦμαι. mitis, ἐπίθ. = ὥριμος. tus, -uris = θυμίαμα. ministro, q. — χορηγῶ. fac me meruisse exitium = ἔστω ὅτι ἐγὼ εἶμαι ἀξία δλέθρου. cur illi tradita

sorte aequōra?—διατὶ τὰ παραδοθέντα διὰ κλήρου εἰς ἕκκινον (τὸν Ποσειδῶνα) πελάγη; Κατὰ τὴν γενομένην διὰ κλήρου διανομὴν τοῦ κόσμου ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ ἔλαχον εἰς τὸν Δία, ἡ θάλασσα εἰς τὸν Ποσειδῶνα καὶ ὁ Ἄδης εἰς τὸν Πλούτωνα. vitio, ρ.—καταστρέφω. summae rerum—ἡ οἰκουμένη. ulterius—περαιτέρω, περισσότερον χρόνον. manes—αἱ ψυχαὶ τῶν νεκρῶν. Χθόνια θεότητες ἀγρουπνοῦσαι ἐπὶ τῶν τάφων ἢ αὐτοὶ οἱ θεοὶ τοῦ Ἄδου.

304—318. vibro—κραδαίνω, πάλλω. imber, bris—ὄμβρος, ὑετός. libro—πάλλω, σείω. dextra ab aure: διότι εἰς τὸ ὕψος τοῦ δεξιῦ ὠτός, ὡς οἱ ἀκοντισταί, ἔπαλλε τὸν κεραυνόν, διὰ τὴν ἐξακοντίση. auriga—ὁ ἠνίοχος. pariterque animāque rotisque expulit. Ἡ πλήρης ἔκφρασις θὰ ἦτο: vita privavit et rotis (curru) deiecit. conpescō, ρ.—συγκρατῶ, περιορίζω. consternor—πτοῦμαι. in contraria—κατὰ διαφόρους διευθύνσεις. revulsus τοῦ ρ. revello—ἀποσπῶ. lacer, -ra, -rum—ἠκρωτηριασμένος, συντετριμμένος. vestigia—τὰ λείψανα, τὰ συντρίμματα.

319—332. porpho, ρ.—ἀφανίζω. tractus, -us—ἔλξις, τροχία. longōque per aëra tractu fertur. δηλ. ὁ Φαέθων κατὰ τὴν πτωσίαν του διαγράφει ἐν τῷ ἀέρι μακρὰν πυρίνην αὐλακα. diverso orbe—εἰς μακρὰν (τῆς πατρίδος τοῦ Φαέθοντος) κείμενον μέρος τῆς γῆς. Eridānus—ὁ Ἡριδιανός, ἑλληνικὸν ὄνομα τοῦ ποταμοῦ Πάδου ἢ Ρήνου. abluo—, ρ.—νίπτω, λούω. Naïdes—αἱ Ναϊάδες, νύμφαι ποταμῶν καὶ πηγῶν. trifidus, ἐπίθ.—τρισχιδής, φλόξ μὲ τρεῖς γλώσσας. carmen—ἐπιτύμβιον ἐπίγραμμα. saxum—ἡ ἐπιτάφιος πλάξ. quem si non tenuit, magnis tamen excidit ausis, δηλαδή: καὶ ἂν ὁ Φαέθων δὲν ἠδυνήθη (ἐξ ἀπειρίας) νὰ συγκρατήσῃ καὶ κυβερνήσῃ τὸ ἄρμα, ἀπέθανεν ἀφ' οὗ μεγάλα ἐτόλμησε (ἔπεσεν ἐνδόξως). nam: αἰτιολογεῖ τὴν εὐλόγον ἀπορίαν, διατὶ ὁ Ἥλιος δὲν ἐφρόντισε διὰ τὴν κηδείαν τοῦ υἱοῦ του. Ἡ φvs. σειρά: nam pater miserabilis aegro luctu obductos vultus condidēderat. aegro luctu obductos vultus—τὸ ὑπὸ βαρῆος πένθους καλυφθὲν πρόσωπον. si modo—ἐὰν βεβαίως. isse τοῦ ρ. eo—περιέρομαι. usus—ὠφέλεια (διότι ἡ λάμψις τῆς πυρκαϊᾶς ἀντικατέστησε τὸ ἠλιακὸν φῶς).

333—339. Iugūbris—ἐπίθ. πολυπενθής. Ianio, ρ.—σπαράττω. sinus—ὁ κόλπος, τὸ στήθος. percenseo, ρ.—ἐξετάζω, περιέρομαι, μοχ, ἐπίρ.—μετὰ ταῦτα. peregrinus—ξένος. incubitque loco—ἔπεσεν ἐπάνω

εἰς τὸν τόπον, ὅπου ὁ τάφος τοῦ υἱοῦ της, foveo, ρ. = θερμαίνω.

340—355. Heliādes: ἀδελφαὶ τοῦ Φαέθοντος, κόραι τοῦ Ἥλιου. inānis = μάταιος, ἀνωφελής. palma = παλάμη, χεῖρ. querela = οἰμωγή, θρήνος. adsternor=προσπίπτω, κυλίομαι. Luna quater iunctis cornibus implērat orbem, δηλαδή: ἡ σελήνη εἰς ἔνδειξιν πένθους ἐκρούβη ἐπὶ τέσσαρας μῆνας. plangor=ὁ κοπετός. e quis ἀντὶ quibus. Lampetie=ἡ Λαμπετίς. derigescō, ρ. ἀπολιθοῦμαι, radix,-icis=ρίζα, πούς.subīto radice retenta est=οἱ πόδες της αἰφνιδίως ἠμποδίσθησαν. tertia (filia Solis)=ὠνομάζετο Αἴγλη. avello, ρ.=ἀποτίλλω, ἀποσπῶ. frons.-ndis=κλάδος δένδρου.stipes,-itis=κορμός δένδρου. crus,-uris=ἡ κνήμη, σκέλος. inguen,-inis=ὁ βουβών, ἡ ἐφηβικὴ χῶρα τοῦ σώματος. cortex,-icis=φλοιός. gradus,-us=βῆμα, πούς. ambio =περιβάλλω. tantum ora=μόνον τὰ πρόσωπα.

356—365. impetus=ἡ ψυχικὴ ὁρμή, τὸ ἔνστικτον. nisi quo trahat illam (Clymēnen) impetus=παρὰ ὅπου ἤθελε σύρει ἐκείνην ἡ ἀλόγιστος ὁρμὴ τῆς ψυχῆς, τὸ ἔνστικτον. oscula iungo=ἀσπάζομαι. huc et illuc=ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. truncus=ὁ κορμός. inde=ἐκεῖθεν, ἀπὸ τὰ σημεῖα, ἐξ ὧν ἀπεσπῶντο οἱ κλάδοι. gutta=ἡ σταγὼν, parce, precor mater=μή, σὲ ἱκετεύω, μητέρα. saucius=ὁ τραυματισθείς. vale=ἔρωσο, χαῖρε. cortex in verba novissima venit=ἤλθε νὰ διακόψῃ τοὺς τελευταίους λόγους ὁ φλοιός (ἀπλωθείς μέχρι τοῦ στόματος). electrum=τὸ ἤλεκτρον. stillata electra de ramis novis rigescunt sole=τὸ ἀποστάζον ἐκ τῶν νέων κλάδων ἤλεκτρον πήγνυται διὰ τοῦ ἡλίου. Ὁ ποιητὴς δὲν ἀναφέρει ἐνιαυθὰ εἰς ποῖα δένδρα μετεμορφώθησαν. Ἐξαγοῦ ὅμως (Ποντιακά, I, 2. στίχ. 33) λέγει ὅτι ἔγιναν λεῦκαι. gesto, ρ.=φορῶ. nurus=ἡ νύμφη, γυνή. et mittit (electra) gestanda nuribus Latīnis: διότι αἱ γυναῖκες ἐν Ρώμῃ ἐφόρουν βραχιόλια ἐκ σφαιριδίων ἡλέκτρου.

Γ. ΝΙΟΒΗ

(VI, 146—312).

156—164. fremo = βρέμω, ἀντηγῶ. rumor = ἡ φήμη. rumor facti ἐννοεῖ τὴν διάδοσιν περὶ τῆς τιμωρίας τῆς ἀσεβοῦς Ἀράχνης ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς. Niōbe=ἡ Νιόβη, θυγάτηρ τοῦ Ταντάλου, βασιλέως τῆς Φρυγίας, σύζυγος τοῦ βασιλέως τῶν Θηβῶν Ἀμφίονος. thalāmus=ὁ

θάλαμος, γάμος, *illam*, δηλ. τὴν Ἀράχνην. *Maeonía*—ἡ Μαιονία ἢ Λυδία. *Sipylum*: ὄρος εἰς τὰ σύνορα Λυδίας καὶ Φρυγίας. *populāris*—πατριώτης, συμπολίτης. *Arachne, -es*—ἡ Ἀράχνη νεάνις ἐκ Λυδίας, θυγάτηρ τοῦ Κολοφωνίου Ἰδμονος, ὄρφανὴ μητρός, ὀνομαστὴ διὰ τὴν ὑφαντικὴν τέχνην τῆς· ἐπαρθεῖσα διὰ τὴν φήμην τῆς, προεκάλεσεν εἰς ἀγῶνα ὑφαντικῆς καὶ αὐτὴν τὴν Ἀθηνᾶν, ἣτις τὴν μετεμόρφωσε πρὸς τιμορίαν τῆς εἰς τὸ γνωστὸν φερώνυμον ἔντομον. *caelestis*—ὁ οὐράνιος (θεός). *minīōra verba*—λόγοι ὀλιγώτερον ὑπερήφανοι. *multa dabant animos*—πολλὰ ἔδιδον ἀφορμὰς (εἰς τὴν Νιόβην) πρὸς ἀλαζονείαν (εἶχε πολλοὺς λόγους νὰ κομπορρημονῆ). *coniūgis artes*: ὁ σύζυγος τῆς Νιόβης Ἀμφίων, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀντιόπης, ἦτο δεξιότατος εἰς τὴν λύραν. Οἱ λίθοι κατακηλούμενοι ἐκ τῆς ἀρμονίας τῆς λύρας του ἐκινουῦντο μόνοι των καὶ ἐκίτζοντο, διὰ νὰ κτισθῆ ἡ πόλις τῶν Θηβῶν (ὑπαινιγμὸς πρὸς τὴν ἐξευγενιστικὴν ἐπίδρασιν τῆς μουσικῆς ἐπὶ τῆς ψυχῆς). *quamvis*—ἂν καί. *progenies*—τὰ τέκνα, οἱ ἀπόγονοι: ἡ Νιόβη εἶχεν 7 υἱοὺς καὶ 7 θυγατέρας. *si non sibi visa fuisset (esse felicissima matrum)*: *sata Tiresia*—ἡ ἐκ τοῦ Τειρεσίου, γεννηθεῖσα. *Tiresias*: ὁ περίφημος ἐκ τοῦ Ὀμήρου καὶ τῶν τραγικῶν τυφλὸς μάντις Τειρεσίας, *Manto*—ἡ Μαντώ, ἡ θυγάτηρ τοῦ Τειρεσίου, μάντις ἐν Θήβαις. *praescius*—ὁ προγινώσκων, ὁ ἔχων μαντικὴν δύναμιν. *divīno concēta potu*: ἡ Μαντώ, ὅπως καὶ ὄλοι οἱ μάντις, ἐπροφήτευσεν κινουμένη ὑπὸ θείας δυνάμεως. *vaticīnor, o.*—προφητεύω. *Ismēnis, -īdis*—ἡ Ἰσμηνίς, ἡ Θηβαία, ἐκ τοῦ ποταμοῦ τῶν Θηβῶν Ἰσμηνοῦ, τοῦ ἀφιερωμένου εἰς τὸν Ἀπόλλωνα. *Latoniḡēnus*—ὁ Λητογενής, τὸ τέκνον τῆς Λητοῦς. *tus, -uris*—λιβανωτός, θυμίαμα. *innecto, o.*—πλέκω στεφανώνω. *Latōna*—ἡ Λητώ, προσωποποιία τῆς νυκτός, ἀπέκτευσεν ἐκ τοῦ Διὸς (οὐρανοῦ) δύο τέκνα: τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὴν Ἄρτεμιν (Ἥλιος, Σελήνη). *parētur*—ὑπήκουσαν αἱ Θηβαῖαι (τοῦ *o. pareo*) εἰς τὴν συμβουλὴν τῆς Μαντοῦς. *tempōra, -un, πληθ.*—κρόταφοι. *celeberrima*—περιστοιχιζομένη ἀπὸ πολλὰς ἀκολούθους.

165—173. *Vestībus Phrygiis*: διότι ἦσαν περίφημα τὰ κεντητὰ ὑφάσματα τῆς Φρυγίας. *intextus*—ἐνυφασμένος. *et formosa quantum ira sinit*—καὶ ὠραία ὅσον ἡ ὀργὴ ἐπιτρέπει (διότι ὄντως ἡ ὀργὴ παραμορφώνει καὶ τὸ ὠραῖον πρόσωπον). *decōrus*—εὐπρεπής, ὠραῖος. *immitto capillos*—ἄφήνω τὴν κόμην ἐλευθέραν νὰ κυματίζῃ. *alta*—μὲ τὴν κεφαλὴν ὑψηλά, γαυριῶσα. *audītos caelestes*—τοὺς διὰ τῆς

ἀκοῆς μόνον γνωστοὺς θεοὺς. *visis*, ἀφαιρ. συγκρ. λόγῳ τοῦ *praerōpo* = προτιμῶ. *visi caelestes*: ἦσαν ἡ Νιόβη καὶ ὁ σύζυγός της. *color*, ρ. = λατεῖνῶμαι. *āuctor, -ōris* = γενάρχη, πατήρ. *cui licuit soli superorumque tangere mensas*: ὁ Τάνταλος μόνον εἶχε τὴν τιμὴν νὰ συμφάγη μετὰ τῶν Ὀλυμπίων Θεῶν. Ἀποδίδων τὰ ἴσα ἐκάλεσεν αὐτοὺς εἰς γεῦμα ἐν Σιπύλῳ καὶ παρέθεσε, διὰ νὰ δοκιμάσῃ τὴν θεότητά των, τὸ κρέας τοῦ υἱοῦ τοῦ Πέλοπος. Ἡ Δημήτηρ ἔφαγε τὸν ἕνα ὄμιον· ὁ Ζεὺς ἀγανακτήσας ἔρομφεν αὐτὸν εἰς τὸν Ἄδην (μαρτύριον τοῦ Ταντάλου), ἔδωκε ζῶην εἰς τὸν Πέλοπα καὶ τὸν ἐλλείποντα ὄμιον αὐτοῦ ἀντικατέστησε δι' ἐλεφαντίνου ὄστοῦ.

174—184. *Pleiādes, -um* = αἱ Πλειάδες, ἑπτὰ ἀδελφαί, θυγατέρες τοῦ Ἄτλαντος, μεταμορφωθεῖσαι εἰς τὸν γνωστὸν ἀστερισμὸν ἐξ ἑπτὰ ἀστέρων (κ. πούλια). *genētrix* = ἡ γενέτειρα, ἡ μήτηρ· ἡ Ταυγέτη, μία τῶν Πλειάδων, ἦτο μήτηρ τῆς Νιόβης. *Atlas, -ntis* = ὁ Ἄτλας, υἱὸς τοῦ Ἰαπετοῦ καὶ τῆς Κλυμένης, ἠναγκασμένος νὰ κρατῇ διὰ τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν χειρῶν τὸν οὐρανόν. Ἀρνηθεὶς νὰ φιλοξενήσῃ τὸν Περσέα, μετεμορφώθη ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ φερόνυμον ὄρος, τὸ ὁποῖον ἐπίστευον ὅτι βασιάζει τὸν οὐρανόν. *aetherius axis* = ὁ οὐράνιος ἄξων, ὅστις ἦτο εἰς τὸ σημεῖον, ὅπου νοητὴ γραμμὴ ἐκ τῆς προεκτάσεως τοῦ γήινου ἄξονος ἠγγίξε τὸν οὐρανόν. *regia Cadmi* = τὸ βασιλεῖον (ἡ πόλις) τοῦ Κάδμου. *Cadmus* = ὁ Κάδμος, υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Φοινίκης Ἀγήνορος, ἰδρυτῆς τῶν Θηβῶν (Καδμεία). Ἡ φ. σειρὰ τῶν λέξεων: *regia Cadmi sub me domīna est. fides, ium* (πληθ.) = ἡ χορδή, ἡ λύρα. *commissa moenia* = τὰ συννωθέντα (τελειωθέντα τείχη). *lumen, -lumīnis* = τὸ φῶς, οἱ ὀφθαλμοί. *accēdo* (ρ. γ') = προστίθηναι. *huc, ἐπίρ.* = ἐνταῦθα. *adīce* προστ. τοῦ *adicio* = προστίθηναι. *mox, ἐπίρ.* = μετ' ὀλίγον.

185—194. *satam nescio quo Coeso* = τὴν γεννηθεῖσαν δὲν γνωρίζω ἀπὸ κάποιον Κοῖον κ. «ποῦ δὲν γνωρίζω ἀπὸ ποῦ βαστᾶ ἡ σκούφια της». *exiguus, ἐπίθ.* = μικρός. *paritūrae, μετ. μέλ. τοῦ pario, -perēri, -rtum* (γ') = γεννῶ. *exsul, -ūlis* = φυγάς, ἐξόριστος· ἡ Ἥρα ζηλοτυποῦσα ἠνάγκασε τὴν Γῆν νὰ ὀρκισθῇ ὅτι δὲν θὰ δώσῃ εἰς τὴν Λητώ τόπον διὰ νὰ γεννήσῃ. Ἀλλὰ ἡ νῆσος Δῆλος, ἡ ὁποία μέχρι τότε ἐκρύπτετο ὑπὸ τὴν θάλασσαν καὶ ἐπλανᾶτο, ἐπειδὴ δὲν ἐκωλύετο ὑπὸ τοῦ ὄρκου τῆς Γῆς, ἀνεδύθη κατὰ διαταγὴν τοῦ Ποσειδῶνος καὶ μονίμως σταθεῖσα ὅπου εὐρίσκεται σήμερον, ἐδέχθη τὴν

πλανωμένην Λητώ. donec=ἕως ὅτου. miserāta, παθ. μετγ. τοῦ misereō (β')=οἰκτεῖρω. Ἡ πλήρ. πρότασις κατὰ φυσ. σειράν: donec Delos Latonam miserata, dixit (illi) (tu) o Latona, hospita erras in terris, et ego (similiter) in undis (erro). haec est septima pars nostri uteri=αὐτὰ (τὰ δύο τέκνα της) εἶναι τὸ ἕβδομον μέρος τῶν τέκνων μου.

195—200. maior sum quam cui possit=(quam ut mihi possit) Fortuna nocere: βαρεία βλασφημία κατὰ τῆς θεᾶς Τύχης. multaue ut eripiat=ἄς μοῦ ἀρπάσῃ πολλὰ (ἄς ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ Τύχη μοῦ παίρνει πολλὰ παιδιά) excessere., bona: ἡ εὐτυχία τῆς Νιόβης εἶναι τόση, κατὰ τὴν γνώμην της, ὥστε τὴν θεωρεῖ ἐν τῇ ἀλαζονείᾳ της ἔκτος παντὸς κινδύνου. fingo, ρ. (γ')=πλάττω, φαντάζομαι. Ἡ φυσ. σειρά: fingite posse demi (τοῦ demo=ἀφαιρῶ) aliquid huic populo natorum tamen spoliata non redīgar ad numerum duorum. spolio, ρ. (α')=συλῶ, ἀπογυμνῶ. redīgor, ρ.=καταντῶ, ἐλαττοῦμαι. turba=ὄχλος, πληθὺς (ἐνταῦθα εἰρωνικῶς). disto,-are=ἀπέχω, διαφέρω. orbis, ἐπίθ.=ἄτεκνος.

201—209. ite=ἀπέλθετε. satis, propere ite, sacri est=ἀρχετὴ εἶναι ἡ θυσία. propere=ταχέως. infectus, ἐπίθ.=ἀτελής, ἡμιτελής. venēror, ρ. (α')=ἱκετεύω. indignor, ρ. (α')=ἀγανακτῶ. Cynthus=ὁ Κύνθος, ὄρος τῆς Δήλου, παρὰ τὸ ὅποιον ἡ Λητώ ἐγέννησε τὰ τέκνα της. proles, θηλ.=ἀπόγονος. vobis animosa creatis = ὑπερήφανος, μεγαλόφρων, διότι σᾶς ἐγέννησα. cessura nulli dearum. nisi Junōni =δὲν εἶμαι διατεθειμένη νὰ ὑποχωρήσω εἰς οὐδεμίαν ἄλλην θεῖαν πλὴν τῆς Ἥρας. dubitor = dubitatur de me = ὑπάρχει ἀμφιβολία περὶ ἐμοῦ. an = si. cultus, ἐπίθ.=σεπτός, ἐστολισμένος. cultis aris arceor=ἐκδιώκομαι ἐκ τῶν σεπτῶν βωμῶν μου.

210—214. dolor=αἰτία θλίψεως. dirus, ἐπίθ.=δεινός, φοβερός. dirum factum: εἶναι ἡ ὑπὸ τῆς Νιόβης ἀποπομπῆ τῶν Θηβαίων γυναικῶν ἐκ τοῦ βωμοῦ τῆς Λητοῦς. convicium,-ii = ἡ βλασφημία, ὁ ψόγος. postpōno (ρ. γ')=θέτω εἰς κατωτέραν μοῖραν, θεωρῶ ἄξιον μικροτέρας τιμῆς. recido-cidi-casum (γ')=πίπτω ὀπίσω, μεταπίπτω. et me orbam dixit, quod in ipsam recidat=καὶ ἐμὲ ἄτεκνον εἶπε, πρῶγμα τὸ ὅποιον εὐχόμαι νὰ συμβῇ εἰς αὐτὴν (ἐπάνω της ἢ κατὰρα ποῦ εἶπε γιὰ μένα). exhibeo (ρ. β')=παρέχω, ἐπιδεικνύω. lingua paterna=lingua Tantalī: ὁ Τάνταλος ἀπεκάλυπεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὰ μυ-

στικά τῶν θεῶν, τὰ ὁποῖα ἔκλεψεν, ὅτε συνέφαγε μετ' αὐτῶν.

215—229. *desine*: προστ. τοῦ *q.* *desino*=παύομαι. *querela*=ἡ μεμημορία. *morā*=ἀναβολή, βραδύτης... *Phoebe*=Φοίβη, ἡ Ἄρτεμις. *tecti nubibus*=κεκαλυμμένοι νεφέλαις. *planus*, ἐπίθ.=δμαλός. *prope moenia* (*Thebarum*). *patens,-ntis* (τοῦ *pateo*)=ἀνοσπεπταμένος, ἀνοικτός. *assiduus*, ἐπίθ.=ἐπίμονος. *ungūla,-ae*=ὄνυξ, ὄπλῃ ἵππου. *molio*, (*q.* δ')=καθιστῶ μαλακόν. *glæba,-ae*=βῶλος (χώματος). *rubeo* (*q.* β')=εἶμαι ἐρυθρός. *sucus,-i*=χυμός. *terga premunt rubentia* *Tyrio succo*: διότι ἐπὶ τῆς ράχεως τῶν ἵππων ἦσαν πορφυρᾶ ὑποσάγματα. *graves auro habēnae*=βαρεῖαι ἐκ χρυσοῦ ἡνίαι (χρυσόνωτοι) *Ismēnus*=Ἴσμηνός, πρωτότοκος υἱὸς τῆς Νιόβης. *sarcīna,-ae*=τὸ φορτίον. Ἡ φουσ. σ.: *qui fuerat quondam prima sarcīna sua matri*: διότι ἦτο πρωτότοκος. *certus orbis*=ἡ σταθερὰ περιφερικὴ γραμμὴ, τὴν ὁποῖαν πρέπει ν' ἀκολουθῆ ὁ ἀμαξηλάτης. *sprumans,-ntis* (*sprumo*)=ὁ ἀφρίζων. *Hei mihi!* ἐπιφ. οἴμοι. *armus,-i*=ἡ ὠμοπλάτη. *paulatim*, ἐπίθ.=ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἠρέμα *defluo* (*q.* γ')=καταρρέω, καταπίπτω. *a dextro armo* (*equi*),

230—238. *per ināne*=διὰ μέσου τοῦ κενοῦ ἀέρος. *frena do*=χαλαρώνω τοὺς χαλινούς (διὰ τὰ καλπάζη ὁ ἵππος). *Sipylus*=Σίπυλος, ἄλλος υἱὸς τῆς Νιόβης. *praescius* (*prae-scio*)=προγνωστικός. *carbāsa-orum*=ἰστία πλοίου. *rector* (*navis*)=ὁ κυβερνήτης. *evitabilis*=ὁ δυνάμενος ν' ἀποφευχθῆ. *tremens* (*sagitta*) *haesit summa cervīce*. *exstabat*=ἔξεῖχε. *guttur-ūris*=ὁ λαιμός. *ille* (*Sipylus*). *pronus*=προκύπτων, πρηγής. *crus,-uris*=κνήμη, σκέλος. *admissa*, τοῦ *admittor* ἀφήνομαι ἐλεύθερος (ἐπὶ ἵππου: καλπάζω). *iuba,-ae*=ἡ χαιτή. *foedo* (*q.* α')=μολύνω, μαιίνω.

239—247. *Phaedīmus*, Φαίδιμος, ὅς υἱὸς τῆς Νιόβης. *heres,-ēdis*=ὁ κληρονόμος. *anītus*, ἐπίθ.=ὁ ἀνήκων εἰς τὸν πάππον. *Tantalus*, ὄς υἱὸς τῆς Νιόβης. *solītus labor*=ὁ εἰθισμένος κόπος (ἵππασια). *opus iuvenāle*=νεανικὸν ἔργον (ἀγὼν πάλης). *nitīdae palaestrae* ἀντὶ *nitida corpora*: διότι οἱ παλαισταὶ ἔτριβον τὸ σῶμα μετ' ἔλαιον καὶ ἐφαίνετο στιλπνόν. *contulerant* (τοῦ *confēro*)=εἶχον προσεγγίσει (τὰ στήθη). *artus*, ἐπίθ.=σφιγκτός. *nexus,-us*=πλοκὴ ἐν τῇ πάλῃ. *cum tento nervo*=ὅτε ἐκ τῆς τεταμένης νευρᾶς τοῦ τόξου. *concita sagitta*=βέλος ριφθέν, δρομητικόν. *incurvatus* (τοῦ *q.* *incurvo*)=ὁ καμψθεῖς.

suprēma lumina versarunt=τοὺς ὀφθαλμοὺς (τὰ βλέμματα) διὰ τελευταίαν φορὰν ἔστρεψαν. exhālo animam=ἐκπνέω.

248—266. Alphēnor=Ἄλφηνωρ, ὅς υἱὸς τῆς Νιόβης. plango (ρ. γ')=πλήττω. complexus,-us=περίπτυξις, ἐναγκαλισμός. allevo (ad-levo)=ἀνακουφίζω, αἴρω. Delius=ὁ Δῆλιος (Ἀπόλλων). praecordia,-orum=τὰ σπλάχνα. fatifer,-ra,-rum, ἐπίθ. (fatum fero)=θανατηφόρος. egūta, μετχ. τοῦ eruo (γ')=ἐξορύσσω, ἀποσπῶ. hamus,-i=τὸ ἄγκιστρον' ἐνταῦθα οἱ ἀγκιστροειδεῖς ὄγκοι τῆς αἰχμῆς τοῦ βέλους, οἱ ὅποιοι εἶχον ἀποσπάσει μέρος τοῦ πνεύμονος. non σύνδεσον πρὸς τὸ simplex. intonsus,-i=ἄκαρτος τὴν κόμην (ἀκερσεκόμης), χαρακτηριστικὸν τῶν νέων. Damasichton=Δαμασίχθων, ὁ υἱὸς τῆς Νιόβης. afficio (ρ. γ')=προξενῶ κακόν. ictus erat=ἐπλήγη. nervōsus poples=ἡ νευρώδης ἰγνύα. internodium=μεσογονάτιον, τὸ μεταξὺ δύο ἄρμων μέρος τοῦ σώματος. exitiabilis, ἐπίθ.=δλέθριος. sagitta pennis tenuis=βέλος μέτρι τῶν πετρῶν (ἄτινα ἦσαν εἰς τὸ κάτω μέρος τοῦ βέλους). emīco,-ui (ρ. α')=ἀναπηδῶ, λάμπω. prosilio (ρ. δ')=ἀναπηδῶ. terēbro (ρ. α')=διατρυπῶ. Ilionēus=Ἰλιονεύς, ὁ 7ος υἱὸς τῆς Νιόβης. sustulerat (τοῦ tollo)=αἴρω. non profectura precando=ἀναπέμπων ἱκεσίας, αἱ ὅποιαι δὲν ἐπρόκειτο νὰ ὠφελήσουν. dique... omnes. Ἡ φυσικὴ σειρά: et dixerat: O di communīter omnes (sed solos Apollīnem et Dianam) esse rogandos. motus erat Arcitēnus=εἶχε συγκινηθῆ ὁ τοξότης (Ἀπόλλων). revocabilis, ἐπίθ.=ὁ δυνάμενος ν' ἀνακληθῆ. certum facio καὶ παρὰ πεζοῖς certiozem facio=πληροφορῶ.

267—270. subīta ruīna=ἡ αἰφνιδία συμφορὰ. potuisse ὑποκ. τὸ νοούμενον superos. hoc ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ potuisse καὶ τοῦ ausi essent. nam, αἰτιολογεῖ διατὶ δὲν ἐληροφορήθη τὴν οἰκογενειακὴν του συμφορὰν καὶ ὁ σύζυγος τῆς Νιόβης Ἀμφίων.

271. ferro per pectus adacto = διὰ τοῦ (σιδηροῦ) ξίφους διατρυπήσας τὸ στῆθος (αὐτοκτονήσας). disto,-are = ἀπέχω, διαφέρω. modo=πρὸ ὀλίγου. resupīna tulerat gressus = μὲ τὴν κεφαλὴν κεκλιμένην πρὸς τὰ ὀπίσω (κορδωμένην) ἀπὸ ὑπερηφάνειαν' ἀλλαγῶ ἔχαρακτηρίσθη alta. invidiōsa suis=κινουσα τὸν φθόνον καὶ τῶν συγγενῶν τῆς ἀκόμη. at nunc miseranda vel hosti=καὶ τώρα ἀξιολύπητος καὶ ἀπὸ τὸν ἐχθρόν τῆς ἀκόμη. dispenso oscūla=σκορπίζω

φιλήματα. a quibus, δηλ. ἀπὸ τῶν πτωμάτων. livens,-ntis (τοῦ liveo) = ὠχρός, πελιδνός.

280—288. pascēte προστ. τοῦ pascor = (χόρτασε), εὐχαριστήθητι. satia προστ. satio = κορέννυμαι, χορταίνω. cor,-rdis = ἡ καρδία. effētor, ρ. = ἐκφέρομαι (ἐκφορᾶ) ἐπὶ κηδείας. exsulto, ρ. = σκιριῶ. plura supersunt = περισσότερα (τέκνα) ἀπομένουν. praeter Niōben unam = πλὴν μόνον τῆς Νιόβης. ater,-tra,-trum, ἐπίθ. = μέλας. torus,-i = φέρετρον.

289—296. demisso crine = λυσίκομοι. imposito. ἢ φυσ. σειρά: imposito ore fratri moribunda. relanguit, τοῦ relanguesco = ἀποκάμνω, λιποθυμῶ. solor, ρ. = παρηγορῶ. duplicāta est = ἐδιπλώθη. caecum vulnus = τραῦμα προελθὸν ἐξ ἀγνώστου χειρός. collābor, ρ. = καταπίπτω (κ. σωριάζομαι). immoior, ρ. ἀποθνήσκω μετὰ τινος ἄλλου.

297—312. trepido, ρ. = τρέμω. sexque datis leto = καὶ μετὰ τὸν θάνατον τῶν ἕξ. letum,-i = ὁ θάνατος. pro qua rogat, occidit = ἐκείνη, διὰ τὴν ὁποίαν ἱκετεύει, πίπτει. exanīmis, ἐπίθ. = ἄψυχος, νεκρός. deriguit, τοῦ ρ. derigesco = παγώνω (ἐκ θλίψεως). gena,-ae = ἡ παρειά. palātum,-i = ὁ οὐρανίσκος. congēlo (ρ. α') = πήγνυμαι, σκληροῦμαι. vena,-ae = ἡ φλέψ. flet τοῦ fleo = κλαίω. turbo,-inis = δίνη. cacūmen,-inis = ἡ κορυφή. liquor, ρ. = τήκομαι, λειώνω. mano = στάζω.

Ἐπὶ τοῦ Σιπύλου ὄρους βράχος παρουσιάζει τὴν μορφήν γυναικὸς κλαιούσης· εἶναι, ὡς λέγουν, ἡ ἀπολιθωθεῖσα Νιόβη.

Ἐἶπα μορφὴν γυναικὸς κλαιούσης ἐπὶ τῷ βράχῳ ἐπὶ τῷ βῆματι
 γυναικὸς κλαιούσης ἐπὶ τῷ βράχῳ ἐπὶ τῷ βῆματι !!!

ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΞΙΑ Χ. ΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΣ

Μαρία Πετροζιάγγη.

Μαρία Πετροζιάγγη.

